

UITGAVE
VERENIGING AFVALBEDRIJVEN

GROTE GFT-OPGAVE IN
VANG-PROGRAMMA

41% RESTAFVAL = GFT

GROEI VAN GROEN GAS

GFT-SECTOR INNOVEERT
GEZAMENLIJK

VAN
GFT NAAR
GRONDSTOF

WAAROM DE GFT-INZAMELING
VERBETEREN

Overzicht van
Gft-verwerkers
in Nederland

- 1

OOST-GRONINGER AFVAL RECYCLING OGAR
PLAATS: OUDE PEKELA, GRONINGEN
VERWERKT GFT IN 2013: 29,8 KTON
- 2

AFVALBEHEER NOORD-GRONINGEN
COMPOSTEERINRICHTING USQUERT
PLAATS: USQUERT, GRONINGEN
VERWERKT GFT IN 2013: 12,6 KTON
- 3

ORGAWORLD COMPOSTERING DRACHTEN
PLAATS: DRACHTEN, FRIESLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 70,8 KTON
- 4

ATTERO WIJSTER
PLAATS: WIJSTER, DRENTHE
VERWERKT GFT IN 2013: 76,4 KTON
- 5

TWENCE COMPOSTERING
PLAATS: HENGEL, OVERIJSEL
VERWERKT GFT IN 2013: 106,6 KTON
- 6

NATUURGAS OVERIJSEL BV (ROVA)*
PLAATS: ZWOLLE, OVERIJSEL
VERWERKT GFT IN 2013: 43,9 KTON
- 7

AVR AFVALVERWERKING
PLAATS: DUIVEN, GELDERLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 37,3 KTON
- 8

ATTERO WILP
PLAATS: WILP, GELDERLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 183,1 KTON
- 9

ORGAWORLD VERGISTING BIOCEL
PLAATS: LELYSTAD, FLEVOLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 27,2 KTON
- 10

ORGAWORLD COMPOSTERING
LELYSTAD B.V.
PLAATS: LELYSTAD, FLEVOLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 24,5 KTON
- 11

HCV COMPOSTERING LOCATIE MIDDENMEER
PLAATS: MIDDENMEER, NOORD-HOLLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 94,6 KTON
- 12

DE MEERLANDEN COMPOSTERING B.V.
PLAATS: RIJSENHOUT, NOORD-HOLLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 44,6 KTON
- 13

HVC COMPOSTERING LOCATIE PURMEREND
PLAATS: PURMEREND, NOORD-HOLLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 26,5 KTON
- 14

ARN BV
PLAATS: NIJMEGEN
VERWERKT GFT IN 2013: 37,7 KTON

- 15

INDAVER NEDERLAND GFT COMPOSTERING
BERGSCHENHOEK
PLAATS: BERGSCHENHOEK, ZUID-HOLLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 0 KTON
- 16

INDAVER NEDERLAND GFT COMPOSTERING
EUROPOORT
PLAATS: EUROPOORT, ZUID-HOLLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 67,7 KTON
- 17

INDAVER NEDERLAND GFT COMPOSTERING
ALPHEN AAN DEN RIJN
PLAATS: ALPHEN AAN DEN RIJN, ZUID-HOLLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 52,6 KTON
- 18

INDAVER NEDERLAND GFT COMPOSTERING
VLISSINGEN-OOST
PLAATS: VLISSINGEN, ZUID-HOLLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 37,2 KTON
- 19

ATTERO MOERDIJK
PLAATS: MOERDIJK, NOORD-BRABANT
VERWERKT GFT IN 2013: 79,1 KTON
- 20

VAN KAATHOVEN COMPOSTERING BLADEL B.V.*
PLAATS: BLADEL, NOORD-BRABANT
VERWERKT GFT IN 2013: 23 KTON
- 21

VAN KAATHOVEN COMPOSTERING
ST. OEDENRODE B.V.*
PLAATS: ST OEDENRODE, NOORD-BRABANT
VERWERKT GFT IN 2013: 18,4 KTON
- 22

ATTERO DEURNE
PLAATS: DEURNE, NOORD-BRABANT
VERWERKT GFT IN 2013: 40,9 KTON
- 23

ATTERO MAASTRICHT
PLAATS: MAASTRICHT, LIMBURG
VERWERKT GFT IN 2013: 69,2 KTON
- 24

ATTERO VENLO
PLAATS: VENLO, LIMBURG
VERWERKT GFT IN 2013: 65,1 KTON
- 25

VAN VLIET RECYCLING
PLAATS: HOEK VAN HOLLAND
VERWERKT GFT IN 2013: 4,3 KTON
- 26

ATTERO TILBURG
PLAATS: TILBURG, NOORD-BRANBANT
VERWERKT GFT IN 2013: 4,4 KTON
- * GEEN LID VAN DE
VERENIGING AFVALBEDRIJVEN
HOEVEELHEID OP BASIS VAN SCHATTING.

WAAROM

de gft-inzameling verbeteren?

Gft = circulair

Inhoud

Staatssecretaris
Mansveld: 'Het
moment om
stappen te zetten is
hier en nu'

Opbrengst groen
gas meer dan
verdubbeld

En verder:

'Grondstoffen verspillen is niet van deze tijd'	3
41% restafval = gft	8
Minder gft door koud voorjaar	9
Gft-sector innoveert en werkt samen	12
Duurzaamheid centraal in coalitie-akkoorden	14
Gft-parfum	15
Gft-compost valt in goede aarde	16

COLOFON

Van Gft Naar Grondstof
is een uitgave van:
Vereniging Afvalbedrijven
Afdeling Bioconversie
Postbus 2184
5202 CD 's-Hertogenbosch
tel. (073) 627 94 44
e-mail: info@verenigingafvalbedrijven.nl
website: www.verenigingafvalbedrijven.nl

November 2014

OPZET, TEKST EN PRODUCTIE

Addo van der Eijk

ADVIES

Ellen Verhoef
Liane Schoonus
Tim Brethouwer
Gijs Langeveld

VORMGEVING

AlbertsKleve, bureau voor
grafisch ontwerp BNO

DRUK

Koninklijke Van Gorcum

ILLUSTRATIES

Aad Goudappel

FOTOVERANTWOORDING

Anne Paul Roukema (Waarom: 7)
De Meerlanden (Hoe: 3, Waarom: 8)
Gemeente Almere (Hoe: 22)
Gemeente Dalfsen (Hoe: 13)
Gemeente Terneuzen (Hoe: 20)
Hollandse Hoogte (Hoe: 14, 17, 18, Waarom: 6)
iStockphoto (Hoe: 7)
Schutterstock (Hoe: 10, Waarom: 9, 10, 15, 16, 18)
Peter van den Kerkhof (Waarom: 16,17)
Rijkswaterstaat Leefomgeving (Hoe: 15)
Vereniging Afvalbedrijven (Hoe: 8, Waarom: 3)

'Grondstoffen verspillen is niet van deze tijd'

We koersen af op de circulaire economie, waarin afgedankte materialen en producten als grondstoffen in de kringloop blijven. Gft-verwerking is een schoolvoorbeeld van het sluiten van kringlopen. Organisch materiaal komt - via producenten, consumenten en verwerkers - als compost terug op het land. Naast compost is gft grondstof voor meer producten. Zo wordt de energie in gft benut en werkt de sector aan het produceren van eiwitten, bioplastics en bio-aromaten. Als groene grondstof bespaart gft het gebruik van primaire en fossiele grondstoffen.

Daarvoor moeten we ons gft natuurlijk wel scheiden. Belandt gft in de grijze klike en wordt het dus verbrand, dan breekt de kringloop. Een waardevolle grondstof gaat dan verloren. Grondstoffen verspillen is niet van deze tijd. Toch gebeurt het volop. Meer dan veertig procent van ons afval in de grijze klike bestaat uit groene grondstoffen. Een duizelingwekkende hoeveelheid, jaarlijks maar liefst 1,4 miljoen ton. Die grondstoffen behouden; dat is de uitdaging waar we nu voor staan.

De gft-sector ziet, net als de rijksoverheid, de circulaire economie als dé toekomst. Staatssecretaris Wilma Mansveld zet met haar programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) in op groene groei. Voor huishoudelijk afval stelt zij een ambitieus doel, namelijk 75 procent gescheiden inzameling in 2020. Een uitdaging, vooral voor gemeenten. Zij staan immers aan het roer van de afvalinzameling bij burgers. Met gft kunnen gemeenten het verschil maken. Inzetten op een betere gft-inzameling zet - vanwege het gewicht en het grote aandeel in het restafval - écht zoden aan de dijk. Dat het kan, en waarom het moet, laat deze uitgave duidelijk zien.

Het thema leeft en wordt breed gedragen. Brussel, Den Haag, politieke partijen, brancheorganisaties, gemeenten, universiteiten; allen onderschrijven het belang en de urgentie om de gft-inzameling te verbeteren. De voortekenen zijn gunstig. Gemeenten gaan de uitdaging aan. Ze hebben in de gaten dat een betere gft-inzameling lonend is, milieu- én kostentechnisch. Als gft-sector juichen we de aandacht en initiatieven toe.

Pieter Hofstra
Voorzitter Vereniging Afvalbedrijven

Gft = circulair

Gft-inzameling past naadloos in een circulaire economie.

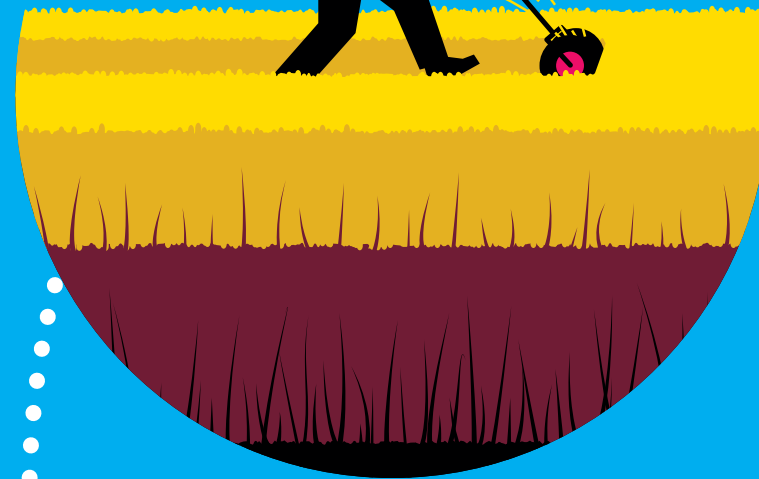
Gft is een circulaire stroom bij uitstek. Op het land groeien gewassen, die later als compost weer op het land belanden.

Daarmee is de kringloop rond. Wie thuis het gft niet apart houdt, breekt deze cirkel. Waardevol gft wordt dan verbrand.

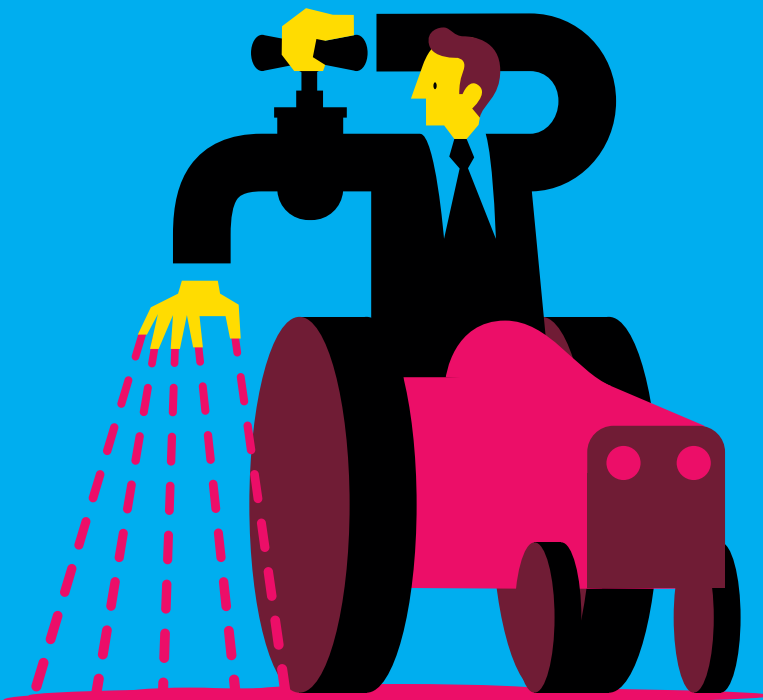
De gft-kringloop draaiend houden is een grote uitdaging.

Als voorbeeld: de graan-kringloop.

In de nazomer
wuiven de
graanvelden, klaar
om geoogst te
worden.

Akkerbouwers
rijden compost
uit, als ideale
voedingsbodem voor
nieuw graan.

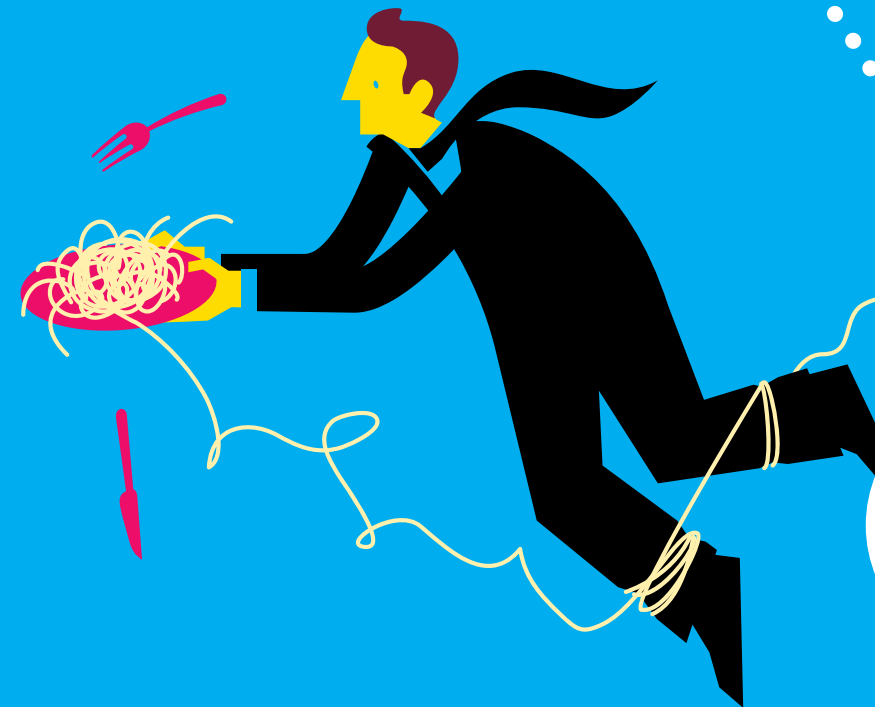
Een grondstoffen-
fabriek maakt van gft
waardevolle producten,
zoals duurzame energie,
aromaten, eiwitten en
compost.

Van pasta's tot
brood: in de winkel
kopen mensen tal van
graanproducten.

In de keuken en
aan tafel blijven
restjes over, die in de
groenbak belanden.

Vuilniswagens
halen de
groenbakken huis-
aan-huis op.

Met haar programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) zet Mansveld een heldere koers uit. “Als kabinet streven we een circulaire economie na, een economie waarin zo min mogelijk verloren gaat. Dit betekent minder verspilling”, vertelt Mansveld. Het programma mikt onder andere op het beter scheiden van huishoudelijk afval. Een

Het moment

paar jaar geleden steeg het recyclingdoel al van 50 procent naar 65 procent in 2015. Mansveld doet daar nog een forse schep bovenop: in 2020 moet van haar maar liefst 75 procent van het huishoudelijk afval gescheiden worden ingezameld. Dat doel is haalbaar, stelt ze. “Het betekent concreet: minder afval in de grijze bak. Veel gemeenten zijn al goed bezig. Ze zijn erg gemotiveerd om afval te scheiden. De ambitie van 75 procent is dus niet uit de lucht gegrepen.”

SLEUTELROL

Bij de gft-inzameling valt volgens Mansveld veel winst te behalen. “Een derde van het gft wordt nu met het restafval verbrand, terwijl in gft veel stoffen zitten die nog prima gebruikt kunnen worden. Tuinafval en fruit kunnen bijvoorbeeld worden vergist en gecomposteerd. Door gft beter te scheiden reduceren we de hoeveelheid restafval enorm.” Voor het bereiken van het ambitieuze voornemen is de rijksoverheid afhankelijk van gemeenten. Gemeenten spelen immers bij de inzameling en verwerking een sleutelrol. Mansveld wil gemeenten daarom stimuleren en faciliteren. “Om voor elkaar te krijgen dat mensen hun gft gescheiden houden, hebben gemeenten kennis en ambitie nodig. Die kennis is deels al aanwezig, maar kan breder gebruikt worden. Ik zie de gemeentelijke ambities groeien, onder meer omdat gemeenten die beter scheiden een lagere afvalstoffenheffing hebben. Met gemeenten werken we samen om te

Mansveld beschrijft in VANG-programma een ambitieuze gft-ambitie

Den Haag is ambitieus. Afgelopen voorjaar verhoogde het kabinet het doel voor huishoudelijk afval naar 75 procent gescheiden inzameling in 2020. Voor gft-afval betekent dat een grote opgave. “Restafval bestaat nu voor eenderde uit gft. Er is dus veel ruimte voor verbetering”, vertelt Wilma Mansveld, staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

zorgen dat zowel de ambitie als de kennis toeneemt.” Mansveld ziet kansen in de hoogbouw. “Daar kan de gft-inzameling veel beter. Ik zie dat tal van gemeenten werken aan pilots, ook bij laagbouw overigens. Ik vind het belangrijk om mensen te motiveren, hen van kennis te voorzien en ‘goed gedrag’ te faciliteren. Dus: er praktisch voor zorgen dat mensen hun afval gemakkelijk kunnen scheiden. Hiermee zorg je dat burgers gft willen en kunnen scheiden. Ik moedig gemeenten aan hiermee door te gaan en blijf met gemeenten in gesprek over succesvolle manieren van aanpak.”

NOG DRUKKER

Het project ‘Gft-inzameling omhoog!’ van de gft-sector, zie elders in deze uitgave, sluit naadloos aan op Mansvelds aanpak. “De sector stelt al veel kennis beschikbaar aan gemeenten die hun gft-inzameling willen verbeteren. Dat juich ik toe. Afvalbedrijven helpen gemeenten om te komen tot meer en betere afvalscheiding, hoogwaardige recycling en minder restafval.” De uitdaging om méér gft hoogwaardig te verwerken gaat Mansveld samen met de gft-sector aan. De sector is er volgens haar klaar voor. “Wat de verwerking betreft, zien we dat de markt haar werk doet. Naast

vergist en compostering, ontstaan nieuwe initiatieven zoals wormen kweken met groente en fruit. De sector is goed op orde en in staat om grote hoeveelheden afval te verwerken. Hopelijk krijgen ze het in de nabije toekomst nog drukker dan nu.”

POSITIEF

Mansveld is positief gestemd. “Rooskleurig!” reageert ze op de vraag hoe ze toekomst ziet van de gft-inzameling en -verwerking. Ze benadrukt dat de tijd rijp is voor gemeenten om in beweging te komen. “Het moment om stappen te zetten is hier en nu.”

om stappen te zetten is hier en nu

Carla Dik-Faber
Tweede Kamerlid ChristenUnie

“Gft-afval is veel te waardevol om weg te gooien of te verbranden. Als het gescheiden ingezameld wordt, kun je er compost of groene energie mee maken. Gemeenten moeten de inzameling verbeteren en van elkaar leren. Een mooi voorbeeld vind ik de Landelijke Compostdag, waarbij burgers worden beloond voor het scheiden van hun gft-afval.”

Roelof Bisschop
Tweede Kamerlid SGP

“Het is van groot belang om de gft-inzameling te verbeteren. Verschillende gemeenten laten ook zien dat het kan. Nu nog gaat teveel gft bij het restafval. Dat gft kan veel beter worden benut, bijvoorbeeld voor compost of biogas.”

Remco Dijkstra
Tweede Kamerlid VVD

“Afval bestaat niet meer! Het heeft een waarde als hernieuwde grondstof. Gft kan gebruikt worden als compost of voor het opwekken van energie en warmte. Het is daarom goed dat het kabinet hoge recyclingdoelstellingen heeft gesteld. Meer recycling levert nieuwe economische waarde op en zorgt voor minder milieuvervuiling, een win-win-situatie dus. Hoe deze recyclingdoelstellingen gehaald moeten worden, is aan gemeenten en bedrijfsleven. Zij weten beter dan de overheid wat de beste manier is om gft-afval in te zamelen en te recyclen. Daar zijn we in Nederland goed in: we lopen wereldwijd voorop.”

Politieke partijen doordrongen van urgentie

41% restafval = gft

Ondanks de grote inzet van burgers en gemeenten belandt in Nederland nog veel gft-afval in de grijze afvalzak. Het Nederlands huishoudelijk restafval bestaat voor 41 procent uit gft en ondefinieerbaar ander organisch materiaal.

Het aandeel in het huishoudelijk restafval is gedaald van 50 procent begin jaren tachtig van de vorige eeuw naar ongeveer 35 procent rond de eeuwwisseling. Sinds 2008 stijgt het aandeel. Inmiddels tot 41 procent.

Minder gft door KOUD VOORJAAR

Het koude en droge voorjaarsweer speelde de gft-inzameling afgelopen jaar parten. De gemiddelde temperatuur was in het voorjaar van 2013 de laagste sinds 1984. Vooral maart was koud: aan het einde van de maand sneeuwde het zelfs nog. Het gevolg: planten groeiden nauwelijks, vrijwel alles bleef kaal. De natuur kwam pas weken later op gang, waardoor vooral het tuinafval achterbleef. Dat effect is in de jaarcijfers terug te zien. De gft-groei van de afgelopen jaren kwam tot stilstand. In 2013 verwerkten de Nederlandse gft-verwerkers 1.277 kton gft en 270 kton ander organisch materiaal als veiling-, restaurant- en landbouwafval. In totaal komt dat op 1.574 kton organisch afval, een daling van 2 procent. Gezien het koude voorjaar had de gft-sector een daling verwacht van 5 procent, dus de afname viel alleszins mee. Ondanks het koude weer wisten de Overijsselse gemeenten toch gft-winst te boeken. Het aantal kilo per inwoner steeg in de provincie van 85 naar 88 kilo. Oorzaak is het omgekeerd inzamelen, waarmee enkele Overijsselse gemeenten klinieke resultaten behaalden. De gemeenten laten zien dat een betere gft-inzameling zelfs met slecht weer mogelijk is.

Opbrengst groen gas meer dan

VERDUBBELD

Energie uit gft voorziet in een stijgende behoefte aan duurzame en CO₂-neutrale energie. Gft-vergisting om energie te winnen neemt in snel tempo toe. Afgelopen jaar verdubbelde de opbrengst van groen gas.

Gft is bij uitstek geschikt om niet alleen te composteren, maar ook te vergisten. Zo wordt de energetische waarde volledig benut. Vooral keukenafval zit boordevol duurzame energie. De afgelopen jaren bouwden de gft-verwerkers geavanceerde gft-vergisters (zie kaart). Nagenoeg alle composteers hebben inmiddels hun

conventionele composteerhallen en tunnels met een vergistingsinstallatie uitgebreid. Elf vergisters draaien intussen. Gezamenlijk waren ze in 2013 goed voor een productie van 26 miljoen kuub biogas. Het jaar ervoor werd 20 miljoen kuub geproduceerd, een stijging van 6 miljoen kuub in één jaar tijd.

GROEN GAS IN TREK
Vergisten gaat als volgt. Het gft wordt ingevoerd in grote vergistingstanks, waar miljarden bacteriën het materiaal afbreken. Bij dit proces komt biogas vrij. Het biogas wordt vervolgens omgezet in warmte en groene stroom, of opgewekt tot groen gas. Vooral groen gas is in trek. Groen gas kan direct in het landelijke aardgasnet worden

ingevoerd. Andere optie is de productie van CNG (compressed natural gas) voor 'rijden op groen gas'. In het land rijden talloze vuilniswagens rond op het gft dat ze zelf hebben opgehaald. Bij de productie van groen gas komt ook CO₂ vrij. Verscheidene installaties zetten de CO₂ af in de glastuinbouw, waar planten er goed op groeien.

NIEUWE VERGISTER
De productie van groen gas stijgt pijlsnel. In 2013 produceerde de gft-sector in totaal 6,8 miljoen kuub groen gas, tegen 2,8 miljoen kuub in 2012. Die groei zet door, nu enkele pas opgeleverde installaties 'op stoom komen'. Gloednieuw is de vergister van Indaver in Alphen aan den Rijn. Juli 2014 werd de Bio Power-installatie in

werking gesteld, die drieduizend huishoudens van groen gas voorziet. Willem Jan Stegeman, wethouder Duurzaamheid en Milieu van de gemeente Alphen aan den Rijn, juicht het initiatief toe. "Het sluit aan bij de doelen van onze gemeente om duurzamer te worden. De vergister is een duidelijk bewijs dat er écht iets gedaan wordt met gescheiden ingezameld gft", aldus de wethouder.

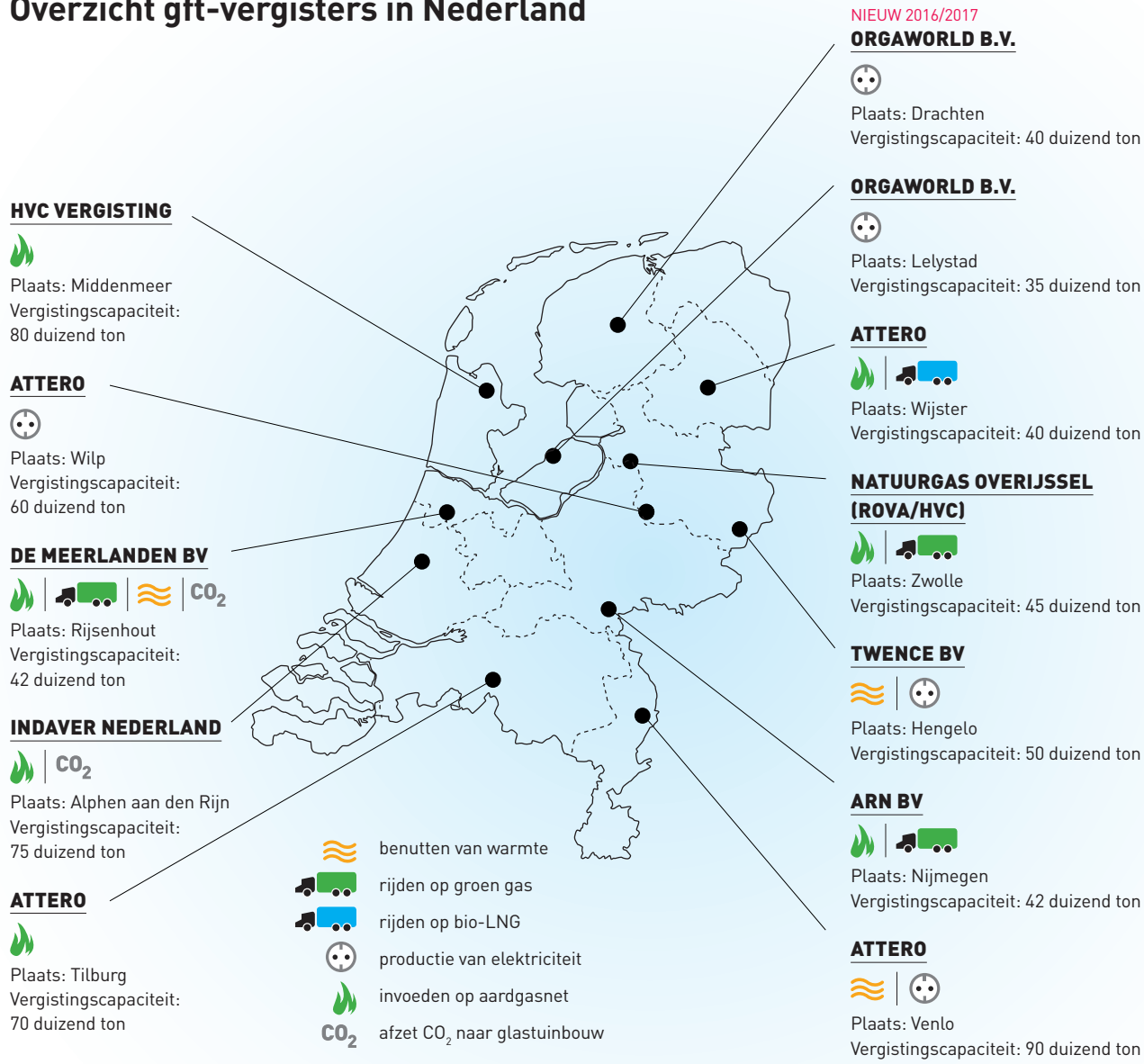
GROEN GAS-HUBS
Her en der in het land ontstaan groen gas-hubs. Op zo'n knooppunt wordt door de aanleg van een verzamelleiding het biogas van meerdere producenten opgewerkt en ingevoerd in het gasnet. Attero nam juli

2013 in het Drentse Wijster een hub in bedrijf, naast de hub die het bedrijf al heeft in Tilburg. Een deel van het groen gas in Wijster gaat via het gasnet van netbeheerder Rendo naar het naburig duurzame tankstation Green Planet. Zij maken er brandstof van voor het wegvervoer.

OPTIMALISERINGSSLAG
Met de productie van duurzame energie levert de gft-sector een bijdrage aan de totale Nederlandse duurzame energieproductie. Terwijl gft-vergisting in de lift zit, stagneert het landelijke aandeel hernieuwbare energie. Afgelopen jaar bleef het percentage steken op vier en een half procent. Volgens het Energieakkoord, dat

vorig jaar is afgesloten door het kabinet en ruim veertig organisaties, moet in 2020 veertien procent hernieuwbare energie zijn bereikt, en zestien procent in 2023. Er is dus nog een lange weg te gaan. Een impuls is nodig. De sector doet momenteel ervaring op met groen gas. Nu de gft-vergisters draaien, zetten de bedrijven zich in om de gasopbrengst te verbeteren. Door het proces te optimaliseren trachten de bedrijven hun productie te verhogen. De bestaande installaties beter benutten kan ook door een grotere gft-aanvoer. Bij veel gemeenten liggen forse kansen om de gft-inzameling te verbeteren.

Overzicht gft-vergisters in Nederland

NAAR EEN BIOBASED ECONOMY

Gft-sector innoveert en kiest voor precompetitieve samenwerking

Dat de biobased economy er komt, staat volgens Johan Sanders, professor 'biobased' van Wageningen UR, vast. Brandstoffen, plastics, chemicaliën: de wereld om ons heen draait grotendeels op fossiele bronnen. Nog wel. Sanders ziet een toekomst voor zich, waarin groene grondstoffen overheersen. "Die toekomst is onvermijdelijk. Er is geen weg terug", zegt hij. Sanders noemt hiervoor talloze drivers, zoals de eindigheid van fossiele bronnen, de klimaatverandering en de stijgende energieprijzen. "Goedkope olie raakt op, met alle gevolgen van dien: wisselende fossiele grondstofprijzen en problemen rond leveringszekerheid. Ondertussen neemt de klimaatdreiging toe. Willen we ons klimaat onder controle houden, dan moeten we voor 2050 tachtig procent van wat nu uit fossiel komt, uit hernieuwbare bronnen halen. Die opgave

is gigantisch." De omslag naar biomassa biedt volop kansen, stelt Sanders. "Stapt de Nederlandse chemische industrie voor de helft over op groene grondstoffen, dan levert dat tienduizenden extra banen op."

SCHAARSTE

De vraag naar biomassa zal stijgen. Sanders voorspelt zelfs een schaarste aan groene grondstoffen. De tijd van de overschotten, met melkplassen en boterbergen, is voorbij, stelt hij. "De term landbouwoverschot kunnen we wegstrepen. De waarde van groene grondstoffen gaat stijgen, ook die van gft." Gft is volgens Sanders een belangrijke groene grondstof, één met een groot pluspunt: gft concurreert - anders dan bepaalde agrarische stromen - niet met de voedselvoorziening. Dat de helft van het Nederlandse gft wordt verbrand, is Sanders een doorn in het oog. "Dan benut je alleen de calorische waarde. Dat is zonde. In gft zitten namelijk veel meer waardevolle elementen, zoals vetten, suikers en eiwitten. De uitdaging is om die moleculen

Nederland stevent af op een **biobased economy, een economie waarin biomassa dient als grondstof voor chemicaliën, materialen en andere producten. De transitie vergt nieuwe technologieën. Tal van nieuwe hoogwaardige gft-producten zijn in aantocht.**

te benutten." Als voorbeeld geeft hij een blok hout. "Hout kan je verbranden om warmte en elektriciteit te maken. Beter is het om er een tafel van te timmeren. Die kan je altijd nog in de fik steken. Hetzelfde geldt voor gft: kies eerst de hoogwaardige toepassingen."

F-LADDER

Van gft maakt de gft-sector momenteel compost en biogas. De kunst is om hiervan nog hoogwaardiger producten te produceren. Maar welke? Sanders stelde hiervoor de F-ladder op. Farma, fun, fibers: alle Engelstalige toepassingen op de ladder beginnen met een F. Hoe hoger op de ladder, hoe hoger de toegevoegde waarde. Boven aan de ladder staat Farma; het maken van medicijnen uit biomassa. Daaronder staan toepassingen als chemicaliën, transportbrandstof, compost en energie.

Sanders: "De uitdaging is om met gft zo hoog mogelijk de ladder te betreden. Nog beter is het om meerdere treden te benutten. Bioraffinage maakt het mogelijk om meerdere waardevolle componenten uit gft af te scheiden. Gft heeft dan een enorme potentie."

EXPERIMENTEREN

Kansen te over. De technologische ontwikkelingen gaan momenteel razendsnel. Sanders: "Over de hele wereld werken wetenschappers en bedrijven aan kansrijke innovaties. Nederlandse bedrijven maken van reststromen al producten als piepschuim, methanol en biodiesel. In laboratoria bereiken we fraaie resultaten. Nu moeten we de innovaties in de praktijk zien te verwezenlijken." Zelf is Sanders bij diverse onderzoeken betrokken. Zo werkt hij aan een proef bij Attero, waarin ook TU Delft, TU Eindhoven en Paques participeren, voor de productie van bio-plastic uit gft.

SAMENWERKEN

Om de kansen te verzilveren, roept Sanders op tot samenwerking. Wetenschappers, overheden en afvalbedrijven moeten volgens hem de handen ineen

slaan. Dat gebeurt sinds kort. Afgelopen voorjaar bundelde de gft-sector haar onderzoeksinspanningen. Tijdens een themamiddag, die de Afdeling Bioconversie van de Vereniging Afvalbedrijven samen met het ministerie van Infrastructuur en Milieu organiseerde, bespraken ze de kansen van precompetitief onderzoek. Dergelijk onderzoek vindt plaats voordat een business case kan worden opgesteld en voordat concurrentie optreedt. De wil is groot, constateert Jans Kruit, Technical Manager bij Orgaworld. "Aan het eind van de middag gooiden we onderzoeksthema's op tafel, met de vraag: wie doet mee? Per thema boden zich meerdere afvalbedrijven aan."

PRECOMPETITIEF ONDERZOEK

Bio-plastics, bio-aromaten, vliegenlarven, gft als veenvervanging: diverse innovaties zijn kansrijk voor de gft-sector en lenen zich voor precompetitief onderzoek. Samen innoveren - ook wel 'open innovatie' genaamd - biedt voordelen, legt Kruit uit. "Het voorkomt dat elk bedrijf zelf het wiel gaat uitvinden. Samen sta je sterker, ook financieel. Onderzoeken we samen, dan kunnen we de budgetten samenvoegen." Het ministerie van Infrastructuur en Milieu doet graag mee. "Door vanaf het begin met elkaar op te trekken, kunnen we elkaar versterken", vertelt Murk de Roos, beleidscoördinator van het ministerie. "Ook bij de concretisering van de onderzoeksvragen en het benaderen van relevante ketenpartners kunnen wij een rol spelen. Samenwerken vergroot de kans op succes."

De gft-sector werkt momenteel aan tal van innovaties om gft hoogwaardig in te zetten.

BIO-PLASTICS

Gft is grondstof voor bio-plastics. Volgend jaar start in Venlo een pilot-installatie om bio-plastics van gft te maken.

VLIEGENLARVEN

Door maden te kweken en te oogsten is het mogelijk om de eiwitten uit organisch materiaal te benutten. De eiwitten kunnen worden ingezet als diervoedsel en in de chemische industrie. Meerdere afvalbedrijven en onderzoeksinstituten doen hier op het ogenblik onderzoek naar.

BIO-AROMATEN

Gft herbergt een schat aan waardevolle bio-aromaten. De kunst is deze aromaten met bioraffinage te produceren. Samen met TNO zet de gft-sector momenteel een groot onderzoeksproject op.

DE F-LADDER

De tien f-en die de F-ladder van Sanders vormen. Van hoge naar lage waarde:

1. Farma
2. Fun
3. Functional chemicals
4. Fiber
5. Fermentation
6. Fuel
7. Fertilizer
8. Fire
9. Flare
10. Fill

GFT-INNOVATIES

CITATEN UIT NIEUWE COLLEGE-AKKOORDEN

ROTTERDAM

‘Meer inzet op nuttig hergebruik van afval.’

BREDA

‘We richten ons op een circulaire economie.’

ASSEN

‘Binnen het domein afval is sprake van een omslag: het gaat niet langer om afval, maar om grondstoffen die steeds beter kunnen worden hergebruikt.’

UTRECHT

‘Afval is in Utrecht een grondstof.’

DELFT

‘Afval moet zoveel mogelijk als grondstof worden hergebruikt. Het huidige niveau van recycling en gescheiden inzamelen moet omhoog.’

‘UDEN

‘De coalitie onderschrijft het principe van de circulaire economie.’

LEIDEN

‘We willen slimmer omgaan met afval.’

NIEUWEGEIN

‘We ontwikkelen een programma om het hergebruik en het scheiden van afval te stimuleren.’

DE WOLDEN

‘We stimuleren dat er zoveel mogelijk gescheiden wordt ingezameld.’

BLOEMENDAAL

‘Aspiratie is 75 procent afvalscheiding ruim voor 2020 te behalen en de lasten voor de inwoners te verlagen.’

Duurzaamheid

centraal in coalitie-akkoorden

Het thema duurzaamheid speelt een prominente rol in de nieuwe coalitie-akkoorden. Dat blijkt uit een analyse van tientallen nieuwe programma's. Meer-dere gemeenten geven hergebruik van afval hoge prioriteit.

Uit analyse van tientallen coalitie-akkoorden blijkt dat gemeenten duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan. Thema's als duurzame energie, klimaat, milieu, biomassa en afval krijgen de komende jaren een prominente plek op de lokale politieke agenda's. De duurzame ambities zijn opvallend, gezien de omvangrijke bezuinigingen, de verzwaring van het takenpakket en de afslanking van het ambtenarencorps. De duurzame aandacht

lijkt ook onafhankelijk van politieke kleur. Duurzaamheid wordt breed gedragen: van links tot rechts, van Randstad tot platteland. Vooral de energieambities zijn hoog. Veel steden zetten in op klimaatneutraal; Utrecht in 2030, Groningen in 2035 en Nijmegen in 2045. Opmerkelijk is dat veel gemeenten duurzaamheid en bezuinigingen combineren. Ook de portemonnee profiteert. ‘Duurzaam is minder duur’, stelt de gemeente Groningen. Leiden schrijft: ‘We zien duurzaamheid nadrukkelijk ook als economische kans.’

CIRCULAIRE ECONOMIE

Dat de circulaire economie volop in de belangstelling staat, lezen we terug in de college-akkoorden. De ambitie komt in tal van akkoorden terug. Onder meer Tilburg, Utrecht, Breda, Almere en Rotterdam noemen het nadrukkelijk als thema. Het Tilburgse akkoord stelt verder dat ‘we de hoeveelheid restafval terug willen

brenge’ en dat ‘afval niet langer wordt beschouwd als waardeloos, maar gebruikt als grondstof’. Voorbeelden te over van gemeenten die ingaan op hergebruik van afval. ‘Meer inzet op nuttig hergebruik van afval’, stelt bijvoorbeeld het Rotterdamse akkoord. Een aantal colleges verbinden hieraan ook kwantitatieve afvaldoelen. Zo wil Zaanstad in 2020 20 procent minder afval produceren en stelt Bloemendaal: ‘Aspiratie is 75 procent afvalscheiding ruim voor 2020 te behalen en de lasten voor de inwoners te verlagen.’

VAST ONDERDEEL

Duurzaamheid lijkt inmiddels een vast onderdeel van het gemeentelijk beleid. Dat concludeert een recent onderzoek Eco-diverCity onder Nederlandse gemeenten. De afgelopen regeerperiode deden de gemeenten volgens de studie zelfs meer dan ze in de akkoorden hadden afgesproken. Dat belooft wat voor de komende jaren.

Het klinkt onwaarschijnlijk, maar toch is het waar. Gft-afval - dat bepaald niet bekend staat om de prettige geur - kan dienen als grondstof voor parfum. De geurige componenten zijn veelal aromaten, die uit gft vervaardigd kunnen worden. Jan Harm Urbanus van TNO doet er samen met de gft-sector onderzoek naar. ‘In gft zitten suikers, die wij omzetten naar furanen. Die furanen dienen weer als grondstof voor bio-aromaten.’

In een biobased economy spelen bio-aromaten een sleutelrol. Veertig procent van de chemicaliën zijn aromatisch van aard. Ze vormen de bouwstenen voor een breed scala aan producten: van carbonaat tot petflessen, van vitaminen tot textiel. En zelfs dus parfum. Urbanus: ‘Laboratoriumonderzoek, waarbij de verschillende deelstappen onafhankelijk van elkaar zijn bewezen, wijst uit dat het maken van aromaten uit gft mogelijk is.’ Lukt het om van gft op grote schaal bio-aromaten te maken, dan heeft de eigenaar van gft-afval goud in handen. ‘Nu nog worden aromaten gemaakt uit aardolie. Hopelijk kunnen we ze binnenkort uit gft produceren’, aldus Urbanus. Hij ziet er heil in. Binnen drie jaar wil hij, onder meer samen met de gft-sector, een eerste pilotfabriek opzetten.

Gft-parfum

Gebruikers over ervaringen met Keurcompost

Keurcompost biedt zekerheid. Wie compost met het keurmerk aanschaft, weet zeker dat het product van een optimale kwaliteit is. Compost heeft een aantal eigenschappen die belangrijk zijn voor de bodem: het voegt organische stof toe, vergroot het vochtvasthoudend vermogen en verhoogt de weerbaarheid van de bodem tegen ziekten en plagen. Dat Keurcompost een waardevol natuurproduct is, ervaart een groeiende groep akkerbouwers, bloembollentelers en andere gebruikers. Op deze pagina's komen drie gebruikers aan het woord.

Gft-compost valt in goede aarde

AARDAPPELEN IN WIERINGERMEER

Akkerbouwer Guido de Bruijkere gebruikt al jaren Keurcompost. Naar volle tevredenheid. "We hebben er goede ervaring mee", zegt hij. Zijn bedrijf van 145 hectare ligt in de zuidoosthoek van de Wieringermeer, dichtbij de IJsselmeerdijk. Poot aardappelen, winterpeen, uien, suikerbieten; ze groeien er goed op de kei. De kleibodem moet in optimale conditie zijn, stelt De Bruijkere. "Gft-compost houdt het organischestofgehalte op peil. Een goede bodemkwaliteit maakt de kleigrond beter bewerkbaar. Voordeel van gft-compost is ook de aanschafprijs: het is goedkoper dan alternatieven." Op zijn land ligt een berg Keurcompost van vier meter hoog. Een paar duizend ton, recent gebracht door de composteerder. "Dit materiaal rijden we pas volgend jaar uit, in september na het

oogsten. Eerst laten we het een jaar rijpen." Het gebruik van compost neemt volgens De Bruijkere toe, vooral bij bedrijven met veel rooivruchten, zoals poot aardappelen en suikerbieten. "Die moeten organische stof aan de bodem toevoegen." Omdat De Bruijkere consumptieproducten teelt, moet de kwaliteit van de compost gewaarborgd zijn. Keurcompost biedt die garantie. "Wij willen alleen goede en zuivere compost, die aan strenge eisen voldoet. Daarom is een keurmerk belangrijk. Onze grond is een cruciale productiefactor. Die gaan we niet vervuilen met elementen als glas en zware metalen. Ook stenen willen we niet." De analyse die De Bruijkere bij elke vracht krijgt aangeleverd stemt hem tevreden. "De kwaliteit is goed en stabiel."

Akkerbouwer Guido de Bruijkere

Bloembollenteler Rob Balk

TULPEN BLOEIEN OP MET KEURCOMPOST

Gele, rode, witte, paarse: kijkt bloembollenteler Rob Balk uit over zijn landerijen, dan ziet hij een enorme kleurenpracht. In het voorjaar staan de tulpen er feestelijk in het gelid. De bladeren ogen donkergroen. Een gezonde kleur, stelt Balk tevreden vast. Veel gezonder dan vroeger, toen hij nog geen Keurcompost gebruikte. "Mensen die gezond eten, zien er ook gezonder uit", legt Balk de werking van compost uit.

Compost is nodig. Op de zandgronden heeft de bloembollenteler te maken met een laag natuurlijk organischestofgehalte. Acht jaar dient Balk al Keurcompost toe aan de bodem, en elk jaar zag hij de bodem verbeteren. "Je krijgt meer humus, waardoor planten beter groeien. Humus geeft een gezondere plant en werkt vochtregulerend. Gezondere planten hebben meer weerstand en zijn daardoor minder vatbaar voor ziekten."

De bloembollensector ontdekt de meerwaarde van gft-compost, vertelt Balk. Om zich heen ziet hij het gebruik toenemen. "Met een groep telers rond Ens werken we samen om de bodemvruchtbaarheid te verbeteren. Dat doen we door het toedienen van compost." De bloembollentelers voerden proeven uit met verschillende bemesters. De ene compost bleek de andere niet. "Gft-compost was de hele goede, mits het was uitgerijpt. Hoe meer uitgerijpt, hoe beter de compost van kwaliteit wordt. We laten het materiaal zelf anderhalf jaar uitrijpen." Over de kwaliteit van het materiaal is Balk zeer te spreken. "Wat ik tot dusver heb gekregen, ziet er goed uit. Er mag natuurlijk niet teveel rommel inzitten."

KEURCOMPOST BETAALT ZICH UIT

De waarde van Keurcompost voor de bodem is groot. Het voegt waarde toe aan de grond, ook financieel. Gebruik van Keurcompost maakt de bodem letterlijk rijker, zo wijst een nieuw rekenmodel uit. De financiële waarde ligt tussen de 25 en 40 euro per ton, afhankelijk van de samenstelling van een specifieke partij. In het model zijn zes variabelen verwerkt, zoals het gehalte effectieve organische stof en nutriënten. De prijs daarvan is bekend. Binnenkort krijgen afnemers de waardeberekening standaard meegeleverd met de compost die ze bestellen. De branche verwacht dat het rekenmodel zal bijdragen aan het besef van de waarde van compost.

NIEUWE BEOORDELINGSRICHTLIJN (BRL) KEURCOMPOST

De Vereniging Afvalbedrijven en de Branche Vereniging Organische Reststoffen (BVOR) zijn de grondleggers van Keurcompost en werken voortdurend aan optimalisatie van het product. De eisen staan beschreven in de Beoordelingsrichtlijn (BRL) Keurcompost. Keurcompost is in trek. De vraag neemt sterk toe, onder meer omdat steeds meer eisen worden gesteld aan de productiecapaciteit van landbouwgrond en omdat er strengere eisen zijn aan het gebruik van pesticiden en kunstmest. Dergelijke ontwikkelingen maakten het nodig om de BRL te vernieuwen. Afgelopen februari 2014 verscheen een nieuwe BRL.

Voor meer informatie: www.keurcompost.nl

SPORTEN OP KEURCOMPOST

Gras op veel Eindhovense sportvelden groeit op Keurcompost. "Wij gebruiken Keurcompost bij de renovatie van sportvelden", vertelt Ben Loman, unitleider van Sportbedrijf De Karpen. Het sportbedrijf verzorgt, als onderdeel van de gemeente Eindhoven, het beheer en onderhoud van alle dertien sportparken verspreid over de gemeente. Van atletiek tot wielrennen, van voetbal tot hockey: op de parken zijn zestig velden beschikbaar. "De velden renoveren we eens in de dertig jaar. Omdat in de jaren zeventig veel velden zijn aangelegd, staan nu tal van renovaties op het programma. Per veld gebruiken we 160 tot 200 kuub goed verteerde gft-compost. Waarom? Bij de renovatie brengen we veel zand aan, waardoor het organischestofgehalte halveert. Met gft-compost brengen we het gehalte weer op peil." Een paar weken geleden kwam weer een lading aan. Loman heeft diverse compostsoorten bestudeerd, maar gft-compost kwam als beste uit de bus.

UITGAVE
VERENIGING AFVALBEDRIJVEN

KANSEN VOOR BETERE
GFT-INZAMELING

GEMEENTEN SPELEN
SLEUTELROL

INZAMELING IN
HOOGBOUW

GEZAMENLIJKE AANPAK

VAN **GFT** NAAR **GRONDSTOF**

HOE

DE GFT-INZAMELING VERBETEREN

Maatregelen

om de gemeentelijke gft-inzameling te verbeteren

Afvalloos, afvalvrij, klimaatneutraal, kostenbesparing, lastenverlichting: gedreven door een waslijst doelen, zoeken veel gemeenten naar mogelijkheden om hun gft-inzameling te verbeteren. Kansen te over, zo blijkt uit ervaringen van collega-gemeenten. Een pasklare gft-jas die alle gemeenten kunnen aantrekken bestaat niet. Elke gemeente is anders. Het komt dus aan op maatwerk. Dit overzicht toont maatregelen die zich in de praktijk hebben bewezen. Het overzicht dient als inspiratiebron voor wethouders en gemeenteambtenaren.

Overzicht gemeentelijke gft-maatregelen

LOKAAL ONDERZOEK

Een gft-impuls vraagt om maatwerk. Elke locatie en groep burgers is anders. Daarom moeten gemeenten de plaatselijke situatie eerst goed doorgronden, voordat ze een maatregelenpakket vaststellen. Gebeurt dat niet, dan lopen gemeenten de kans dat de aanpak niet effectief is.

VAN ELKAAR LEREN

Gemeenten kunnen veel van elkaar leren. Belangrijk is om niet zelf het wiel uit te vinden, maar de eigen prestaties te vergelijken met andere gemeenten. Meten is weten. Door het verzamelen van harde cijfers – bijvoorbeeld over scheidingsresultaten, kosten, stedelijkheidsklasse en inzamelmethoden – krijgen gemeenten inzicht in hoe ze scoren en waar kansen liggen.

OMGEKEERD INZAMELEN

Omgekeerd inzamelen lijkt zich te ontpoppen als het ei van Columbus van de Nederlandse afvalinzameling. Het uitgangspunt: hoge service op grondstoffen, lage op restafval. ROVA-gemeenten boekten er als eerste spectaculaire gft-prestaties mee. Lees op pagina's 6 en 7 de ervaringen van de gemeente Staphorst. Dankzij het uitgangspunt bereikte Staphorst in 2012 de grootste gft-groei. Andere gemeenten, zoals Utrecht en Arnhem, hebben het concept inmiddels overgenomen.

VOOR DIFTARGEMEENTEN: EEN GFT-NULTARIEF

Diftargemeenten halen minder restafval op, maar ook minder gft-afval. De cijfers spreken boekdelen: zonder diftar zamelen plattelandsgemeenten 132 kilo per inwoner in, mét diftar 73 kilo, dus bijna de helft. Diftar pakt voor gft-afval dus negatief uit. De oplossing: maak het ophalen van gft-afval gratis. Gemeenten hebben baat bij het kosteloos inzamelen van gft-afval. Een nultarief blijkt de snelste en voordeligste manier om het scheidingspercentage te laten stijgen. Angst voor vervuiling van het gft-afval is onterecht, zo blijkt uit onderzoek van de Vereniging Afvalbedrijven. De Vereniging Afvalbedrijven heeft over het nultarief een factsheet opgesteld. De factsheet is online beschikbaar op www.verenigingafvalbedrijven.nl.

GROTERE GFT-CONTAINERS INVOEREN

Grotere bakken leveren meer gft-afval op. Dat bleek onder meer in de gemeente Smallerland. Met het vernieuwen van het rolcontainerbestand koos de gemeente voor een groencontainer van 240 liter. Dankzij de grote bakken steeg de hoeveelheid gft-afval.

GRATIS VERSTREKKEN VAN EXTRA GFT-CONTAINERS

Een extra groenbak kan verlichting bieden. Veel gemeenten bieden burgers de mogelijkheid om een extra groenbak aan te vragen. Vaak kan dat gratis, soms tegen kostprijs.

AFSCHAFFEN DUOBAK

Duobakken lijken op het eerste gezicht efficiënt: twee afvalstromen voor de prijs en de moeite van één. De service is hoog, omdat de duobak wekelijks wordt geleege. In de praktijk vallen de scheidingsresultaten tegen. Het schot houdt de stromen onvoldoende uit elkaar. Te vaak komt restafval bij het gft-afval terecht, of andersom. Gemeenten die overgaan van de duobak naar twee aparte minicontainers zien hun gft-inzameling fors stijgen.

KERSTBOMENROUTE/TAKKENROUTE

In het begin van het jaar zitten burgers met de kerstboom in hun maag. Waar laten ze het gevaarte? Talloze gemeenten rijden half januari een aparte kerstbomenroute. Andere gemeenten bieden Takkendagen aan, waarop burgers het grotere tuin- en snoeiafval gratis kunnen brengen. Er zijn ook gemeenten waar op verzoek van half september tot half november een speciale Takkenwagen aan de deur komt.

VAN COLLECTIEF NAAR INDIVIDUEEL

Collectieve voorzieningen voor gft-afval leveren niet altijd het gewenste resultaat op. Een gezamenlijke verantwoordelijkheid betekent in de praktijk dat niemand zich erom bekommert. Collectieve gft-containers raken vaak vervuild, zeker bij hoogbouwlocaties. Waar mogelijk hebben individuele oplossingen de voorkeur. Het nadeel van anonimiteit kan voorkomen worden door gebruik te maken van een toegangscontrole. Vervuiling kan ook voorkomen worden door het maken van smallere inworpopeningen, waardoor in de collectieve gft-containers geen grote zakken met restafval past.

BETERE HANDHAVING

Niet iedereen heeft het beste voor met gft-afval. Uit gemakzucht of winstbejag vervuilen ze hun groencontainer met restafval. Daar waar uitleg niet meer aanslaat, helpt handhaving. In navolging van de scheidsrechter bij voetbal werken veel gemeenten met gele en rode kaarten. In sommige gemeenten lopen op gezette tijd handhavers mee, die bakken controleren. Vuile bakken gaan niet mee. Bij herhaling krijgt de eigenaar een boete. Apeldoorn zet voor de controle ook een geavanceerde scanner in – de zogeheten Muhlsheff – die tijdens het legen automatisch de vervuiling beoordeelt.

SNOEIAFVAL GRATIS BRENGEN NAAR MILIEUSTRAAAT

Gemeenten waar mensen gratis hun snoeiafval mogen wegbrengen naar het gemeentelijk afvalstation of de milieustraat halen grofweg een factor vijf meer snoeiafval op. Puttenaren mogen bijvoorbeeld op donderdagavond gratis hun tuinafval aanbieden. Ook in het Land van Cuijk en Boekel mogen particulieren hun grof tuinafval gratis wegbrengen naar de Groenstraat.

FEEDBACK

Feedback geven werkt. Burgers gaan meer afval scheiden wanneer ze een terugkoppeling krijgen op hun scheidingsinspanningen. Laat mensen bijvoorbeeld weten hoeveel gft-afval ze scheiden, hoeveel gescheiden wordt in hun wijk en welke producten ervan gemaakt worden. Feedback motiveert door te refereren aan een sociale norm. Mensen scheiden beter als ze erop gewezen worden dat anderen wél het goede gedrag vertonen. Lees voor meer informatie het artikel op pagina's 18-19.

VOORLICHTING EN GFT-CAMPAGNES

Zolang burgers de helft van hun gft-afval in de grijze container gooien, blijft het geven van voorlichting van belang. Burgers zijn zich vaak onvoldoende bewust van de waarde van gft-afval. Gemeenten communiceren over afvalscheiding via de website, via de afvalkalender en via de gemeentepagina in plaatselijke huis-aan-huisbladen. Op de website van de Vereniging Afvalbedrijven staan kant-en-klare teksten die gemeenten kunnen gebruiken bij de communicatie over het gescheiden inzamelen en verwerken van gft-afval. Belangrijk is om rekening te houden met de specifieke doelgroepen, zoals laaggeletterden en anderstaligen. Lees het artikel op 18-19 voor meer informatie over het gedrag van burgers.

INZETTEN VAN COACHES

Aansprekpunten op straat of andere voorbeeldfuncties kunnen mensen helpen om gedragspatronen te doorbreken. In gemeente Arnhem wordt gewerkt met afvalcoaches bij het invoeren van het omgekeerd inzamelen. Onderzoek wijst uit dat de sociale netwerkbenadering zijn vruchten afwerpt. Bij deze benadering worden prominente mensen uit het sociale netwerk, zoals de kerk, de voetbalvereniging en het buurthuis, betrokken bij de communicatie.

HOOGFREQUENT GFT-AFVAL OPHALEN

Vaker het gft-afval ophalen levert betere scheidingsresultaten op. Dat blijkt in Horst aan de Maas, waar de gemeente kleine gft-emmers twee keer per week leegt. Hoogfrequent ophalen in de hoogbouw kan geuroverlast voorkomen.

HULP IN DE KEUKENFLAT

Voor flatbewoners is het bronscheiden van gft-afval soms een hele opgave. Tuinen ontbreken, binnen is de ruimte beperkt en tussen de keuken en de collectieve container staan lange vermoeiende trappen. Een aantal gemeenten wil het flatbewoners makkelijker maken. Ze bieden bijvoorbeeld aanrechtbakjes en speciale vuilnisemmers aan. Wat het sjuwen ook verlicht, zijn de zogeheten citybins. De groenbakken, zo groot als een pedaalemmer, zijn makkelijker de trappen op en neer te dragen.

OPTIES IN DE HOOGBOUW

Over de mogelijkheden in de hoogbouw stelde de Vereniging Afvalbedrijven het rapport 'Gft-inzameling omhoog: meer inzamelen in de hoogbouw' op. In deze startnotitie staan diverse optionele maatregelen die gemeenten kunnen nemen op hoogbouwlocaties. De notitie is online beschikbaar op www.verenigingafvalbedrijven.nl.

BLADKORVEN IN DE HERFST

Alle bladeren verzamelen. Met die slogan plaatst Eemmond in het najaar bladkorven voor het inzamelen van bladafval. Ook in talloze andere gemeenten zijn tijdens de herfst bladkorven te vinden.

PUBLIEK COMMITMENT

Publiek commitment, bijvoorbeeld het afsluiten van contracten met bewoners, helpt om afvaldoelen te realiseren. In de Zweedse gemeente Västerås sluit ieder huishouden een contract af met de gemeente. In Rotterdam gingen ze voor een pilot langs de deuren. Mensen die aangaven dat ze een schone buurt belangrijk vonden, kregen een sticker op de deur. Door het commitment werd het daadwerkelijk schoner.

DOORZICHTIGE ZAKKEN RESTAFVAL

In Milaan in Italië zamelen ze restafval in met een doorzichtige zak. Hierdoor kunnen andere mensen zien waar het aangeboden restafval uit bestaat. Met deze maatregel steeg het afvalscheidingspercentage met zes procent.

TEGENGAAN VAN VOEDSELVERSPILLING

Voorkomen is beter dan verspillen. Jaarlijks gooien we in Nederland ontzagwekkende hoeveelheden eetbaar voedsel weg. Beter dan dit afval hoogwaardig verwerken, is zorgen dat het niet ontstaat. Meerdere gemeenten ontwikkelen programma's rond afvalpreventie, waarin aandacht is voor voedselverspilling.

RUIMTELIJKE ORDENING EN NIEUWBOUW

Ruimtelijke ordening kan bepalend zijn voor het afvalscheidingspercentage. De afstand naar de groencontainer kan bijvoorbeeld voor burgers een struikelblok vormen. Bij nieuwbouw liggen er kansen voor gemeenten om het scheidingsgedrag te stimuleren. Bij flats kan ruimte gemaakt worden voor inpandige voorzieningen, bij nieuwbouwwoningen kunnen in het ontwerp oplossingen worden geïntegreerd voor gescheiden inzameling. De gemeente legt Almere in de openbare ruimte grondstofeilanden aan met daarop de gft-boei, een creatief ontwerp om het scheiden aantrekkelijker te maken. Lees er op pagina 22 meer over.

EXTRA LEDIGINGEN TIJDENS ZOMERMAANDEN

's Zomers stijgt uit de gft-container eerder een rotte lucht op. Stank leidt tot klachten van burgers, die sneller hun gft-afval bij het restafval zullen gooien. Dan zijn ze het immers sneller kwijt. Veel gemeenten zorgen tijdens de zomermaanden voor extra ledigingsrondes.

HOE

de gft-inzameling verbeteren?

Wat kunnen gemeenten doen?

Gft-expert: Kennisbehoefte bij gemeenten

Hoogbouw in het vizier

VANG-uitvoeringsprogramma huishoudelijk afval

Inhoud

En verder:

'Betere gft-inzameling blijkt mogelijk'	3
Gft-kampioenen	6
Gft vraagt om gezamenlijke aanpak	12
App vertelt waar en wanneer	16
Gescheiden inzameling in Naarden Vesting	17
Door de bril van burgers	18
Zeeuwse gft-bewustwordingscampagne	20
Almere: creatief met gft	22

Gemeenten verdienen een pluim. Gescheiden gft inzamelen is echt in opkomst. Het thema verschijnt in nieuwe collegeprogramma's en beleidsplannen, gemeenten grijpen het laaghangende fruit en experimenteren met nieuwe inzamelconcepten. Het mooie is: inspanningen betalen zich uit. Een betere gft-inzameling blijkt mogelijk. Gemeenten die er werk van maken, behalen vaak klinkende resultaten. Neem het omgekeerd inzamelen, het nultarief voor diftar-gemeenten en het afschaffen van duobakken. Dergelijke gft-maatregelen dragen bij aan lokale milieu-, klimaat- en duurzaamheidsdoelen, én zorgen voor lastenverlichting voor burgers. Een ideale combinatie.

Gemak lijkt de sleutel tot succes. Willen we burgers aansporen, dan moeten we service bieden, het burgers gemakkelijk maken om hun gft te scheiden. Niet alleen buiten, met de gft-inzameling, maar ook binnen in de keukens. Daar valt veel winst te halen. Als gft-sector willen we gemeenten graag helpen om kansen te verzilveren. Door burgers voor te lichten, pilots te starten en het gft hoogwaardig te verwerken. Onze gft-expert organiseert bijeenkomsten en gaat bij gemeenten langs met een maatwerkadvis.

Dat zelfs Rotterdam 'om' is, spreekt boekdelen. Lange tijd liet de stad de gft-inzameling links liggen. Al het gft werd verbrand. Maar sinds kort staan er gft-containers langs de weg. Als proef in twee wijken. Verheugend nieuws. Wij zien het Rotterdamse initiatief als een keerpunt. Een trendbreuk. Ook andere steden, zoals Amsterdam, krijgen oog voor gft-inzameling. De interesse heeft diverse redenen: de circulaire economie, het klimaat, duurzaamheid, bezuinigingen, maar vooral de aangescherpte landelijke doelen. Het grootste deel van ons restafval bestaat uit gft. Gemeenten kunnen daar niet omheen.

Het tij lijkt gekeerd, de beeldvorming omslagen. Nog geen tien jaar geleden haakten gemeenten juist af. Ze stopten

'Betere gft-inzameling blijkt mogelijk'

met hun gft-inzameling. Composteren of verbranden, in hun ogen maakte het weinig uit. Nu staan nut en noodzaak niet meer ter discussie. Dat gft een waardevolle grondstof is, daar is iedereen van overtuigd.

Wij merken dat partijen elkaar vinden. Dat geldt zeker voor de gft-sector. Binnen de Afdeling Bioconversie van de Vereniging Afvalbedrijven werken we open en transparant samen. Afvalbedrijven gaan nu mét elkaar aan de slag met pre-competitief onderzoek. Dat is voor het eerst. Ook andere partijen werken samen. Zo bundelen grote steden de krachten, en tuigen het

ministerie van Infrastructuur en Milieu, VNG, NVRD en Rijkswaterstaat een ondersteuningstraject op.

Samenwerken is nodig. Hier ligt een gezamenlijke opgave. Laten we met vereende krachten gft behouden voor een circulaire economie. Zorgen gemeenten en burgers voor een betere gft-scheiding, dan zorgen wij voor waardevolle producten, gemaakt van gft als grondstof. We moeten het mét elkaar doen.

*Ger de Jong
Voorzitter Afdeling Bioconversie van de
Vereniging Afvalbedrijven*

Wat kunnen gemeenten doen?

Bij het inkopen van voedsel

VOORKOMEN IS BETER DAN VERSPILLEN.

Jaarlijks gooien we in Nederland enorme hoeveelheden eetbaar voedsel weg. Tegengaan van voedselverspilling begint in de winkel, waar mensen hun voedsel kopen. Voedselverspilling krijgt binnen gemeenten meer aandacht. Tal van gemeenten ontwikkelen programma's rond afvalpreventie, waarin ook voedselverspilling aan bod komt. Concrete tip aan burgers: maak een boodschappenlijst en koop slim in. Hetzelfde geldt voor supermarkten.

Gemeenten spelen een sleutelrol om de gft-kringloop te sluiten. Tal van maatregelen zijn mogelijk. In elke stap van de kringloop kunnen gemeenten zorgen voor een stimulans.

Keukenmanagement

IN DE KEUKEN EN AAN TAFEL BLIJVEN BIJNA ALTIJD RESTJES OVER, DIE IN DE GROENBAK THUISHOREN.

Maar waar laten burgers deze restjes op het aanrecht? Diverse gemeenten bieden aanrechtbakjes en kleinere gft-zakjes aan, waarin burgers hun gft tijdelijk kunnen bewaren. Er zijn ook gemeenten die kleinere gft-containers aanbieden voor krappe keukens, zoals citybins, en zelfs complete prullenbakken leveren met meerdere compartimenten.

Gft-inzameling

DE GFT-INZAMELING BIJ BURGERS KAN BETER

Zo blijkt uit ervaringen van gemeenten die de inzameling tegen het licht hielden. Verbeteren van de gft-inzameling is vaak maatwerk. Elke gemeente is anders. Voor diftar-gemeenten, waar huishoudens betalen voor gft, luidt het advies: stelt een gft-nultarief in. Voor gemeenten in minder stedelijke regio's levert het inzamelen met een minicontainer tegen een nultarief goede resultaten op. Bij voorkeur zamelen gemeenten in het voor- en najaar wekelijks in, vanwege het tuinafval. Andere bewezen maatregelen: schaf de duobak af, laat snoeiafval gratis naar de milieustraat brengen, plaats bladkorven in de herfst, biedt grotere gft-containers aan en verstrek gratis extra gft-containers.

Duurzaam inkopen

DOOR BIJ DE INKOOP OP MILIEU-ASPECTEN TE LETTEN, KUNNEN GEMEENTEN OPTREDEN ALS LAUNCHING CUSTOMER VAN DUURZAME PRODUCTEN.

Door zelf duurzaam in te kopen, bijvoorbeeld door gft-compost in te zetten in gemeentelijke plantsoenen en sportvelden, geven gemeenten het goede voorbeeld. In verscheidene gemeenten rijden bussen rond op gft dat in dezelfde gemeente wordt ingezameld. Venlo verspreidt gft-zakjes gemaakt van bioplastics. Gemeenten stimuleren zo de toepassing van innovatieve, nieuwe producten. Gemeenten die gft hoogwaardig willen laten verwerken, kunnen het CO₂-rekenmodel inzetten. Het model biedt inzicht in de CO₂-besparing van verschillende verwerkingsvarianten. Het is ook geschikt om de toekomstige ontwikkeling van CO₂-reductie en het potentieel te bepalen. Het CO₂-rekenmodel is te vinden op de website van de Vereniging Afvalbedrijven.

TIEN GEMEENTEN MET GROOTSTE GFT-GROEI IN 2012

	GEMEENTE	2011 (KG/INW.)	2012 (KG/INW.)	TOENAME (KG/INW.)
1	Staphorst	46	147	101
2	Steenwijkerland	52	137	85
3	Olst-Wijhe	57	125	68
4	Horst aan de Maas	16	60	44
5	Zuidplas	53	92	39
6	Cranendonck	104	142	38
7	Roerdalen	43	79	36
8	Etten-Leur	80	107	27
9	Hulst	96	118	22
10	Littenseradiel	153	172	19

Bron: CBS

Welke gemeenten boeken de meeste gft-winst? Uit een recent verschenen CBS-overzicht over 2012 komt Staphorst als snelste stijger uit de bus. Op de tweede plaats eindigt Steenwijkerland, op de derde Olst-Wijhe. Wat de TOP-3 gemeen heeft, is dat ze kiezen voor service en grondstoffen. De kampioen aan het woord.

Gft

kampioenen

Staphorst heeft haar nek uitgestoken. De ROVA-gemeente koos een paar jaar geleden voor een nieuwe vorm van afvalinzameling, namelijk omgekeerd inzamelen. Het nieuwe systeem startte begin 2012. Met een verbluffend resultaat. In Staphorst - de best scorende gemeente van de twintig ROVA-gemeenten - steeg de gft-inzameling met maar liefst 220 procent. Per inwoner is in een jaar tijd 101 kilo méér gft ingezameld. Het scheidingspercentage nam toe van 52 procent naar 79 procent, waardoor de CO₂-uitstoot daalde met 5 procent. Hoe? Door te focussen op service en grondstoffen. "Voor grondstoffen, zoals gft, bieden we een hoge service, terwijl we restafval ontmoedigen", vertelt Judith Hidders, beleidsmedewerker duurzaamheid en afval van de gemeente Staphorst. Het innovatieve inzamelconcept, dat zich inmiddels alom heeft bewezen, heet: omgekeerd inzamelen. In

Staphorst wordt het in twee fasen ingevoerd. In de eerste fase zamelt de gemeente het restafval 'slechts' vierwekelijks in, terwijl dat eerder tweewekelijks gebeurde. Gft wordt wél tweewekelijks opgehaald. Ook een financiële prikkel is ingebouwd. "Voor gft hanteren we een nultarief, terwijl huishoudens voor restafval per lediging moeten betalen", legt Hidders uit. Vooral in het buitengebied van Staphorst was de aanpak een omslag. "Zes jaar eerder zette de gemeente daar de gft-inzameling stop. Het laat zien hoe snel en ingrijpend de inzichten over afval en grondstoffen zijn veranderd."

DUURZAAMHEIDSAMBITIES

Niet alleen Staphorst, ook Steenwijkerland en Olst-Wijhe hebben voor omgekeerd inzamelen gekozen. Met duizelingwekkende resultaten. Toen de gemeente Staphorst de ROVA-plannen hoorde, was de wethouder gelijk om. Hidders: "Het sprak ons erg aan. Omgekeerd inzamelen past naadloos in onze duurzaamheidsambities. Als je grondstoffen kunt hergebruiken, waarom zou je ze dan verbranden?" vraagt ze zich retorisch af. Wat volgens haar heeft bijgedragen aan de stijging is het gratis wegbrengen van grof tuinafval. "Ons milieustation hanteert een

poorttarief, ook op grof tuinafval. Zes keer per jaar mogen burgers gratis hun grof tuinafval brengen. Dan is het erg druk." Hidders zag de groencontainers in het straatbeeld verschijnen. "Vroeger stonden ze sporadisch langs de weg bij het ophalen, nu zie ik ze overal staan. Mensen besluiten zelfs om hun eigen composthoop op te heffen, omdat ROVA van het gft naast compost ook groen gas maakt."

NIEUWE IMPULS

In de tweede fase - die in de buurgemeente Steenwijkerland reeds is ingevoerd - wordt nóg een drempel voor restafval ingebouwd: huishoudens moeten dan hun restafval wegbrengen naar ondergrondse containers. Hidders verwacht dat deze drempel - waarover binnen de gemeente nog een formeel besluit moet vallen - de gft-inzameling een nieuwe impuls zal geven. "Omdat we gft wél aan huis blijven ophalen, is het nog aantrekkelijker om gft apart te houden", legt ze uit. Veel gemeenten kijken geïnteresseerd naar de ROVA-aanpak. Omgekeerd inzamelen krijgt volop navolging. "Wij hebben echt gepioneerd. En het mooie is: inwoners zijn niet duurder uit. Financieel zijn ze er zelfs op vooruit gegaan."

Gemeenten hebben behoefte aan informatie. Ze zoeken naar manieren om hun gft-inzameling te verbeteren. Dat constateert Gijs Langeveld, gft-expert namens de Vereniging Afvalbedrijven. Hij staat gemeenten bij, brengt adviezen uit en organiseert bijeenkomsten waar gemeenten van elkaar leren.

De gft-sector ondersteunt gemeenten. Het project 'Gft-inzameling omhoog!' van de Vereniging Afvalbedrijven loopt intussen drie jaar. Langevelds missie: motiveer en adviseer gemeenten bij het verbeteren van de gft-inzameling. Het thema leeft. "De wil is er, zeker", zegt Langeveld. "Gft krijgt steeds meer aandacht, zowel in de landelijke als de lokale politiek. Veel gemeenten zijn momenteel zoekende. Ze willen een hoger scheidingspercentage, maar weten niet hoe." Hoofddreden voor gemeenten om de inzameling te verbeteren, is volgens Langeveld: kostenbesparing. "Bezuinigingen staat hoog op de agenda. Ook duurzaamheids-doelen spelen een rol. Met afvalbeleid kunnen gemeenten snel grote resultaten boeken, onder meer voor CO₂-reductie." Gemeenten kijken rond, merkt Langeveld. "Ze zien dat collega's in het land met nieuwe inzamelsystemen indrukwekkende resultaten boeken. Dat maakt nieuwsgierig."

Gft-expert: Kennishoeve bij gemeenten

MEERWAARDE

Langeveld bespeurt een kennisbehoefte. "Gemeenten willen wel, maar soms ontbreekt de kennis en capaciteit om nieuw beleid te ontwikkelen. Dat speelt vooral bij kleinere gemeenten. Ze staan open voor goede argumenten." De meerwaarde van een gft-expert blijft daarom. Afgelopen jaar stond Langeveld bij een dertigtal gemeenten op de stoep. Met een pasklaar advies in de hand. De selectie baseerde hij op behaalde gft-resultaten. Dus: gemeenten met potentie. "Ik heb me gericht op gemeenten met een lage stedelijkheidsklasse. Gemeenten die relatief minder goed presteerden bleken nagenoeg allemaal diftar-gemeenten,

TESTIMONIALS

"Ik vond het een prettig informatief gesprek. Langeveld toonde mij een aantal gegevens over de specifieke situatie in Almere. Hij vertelde ook over landelijke trends, zoals gft-schommelingen door seizoensinvloeden. Dat vond ik interessant."

Bianca van de Vusse, beleidsadviseur van de gemeente Almere

"Uit sorteerproeven komt naar voren dat in het restafval van onze diftargemeente Beesel nog veel gft zit. Langeveld vertelde wat daarvan de oorzaak was. En hoe we hierin verandering kunnen brengen. Ik vond het een duidelijk onderbouwd verhaal, dat we als gemeente prima kunnen gebruiken als basis voor een eventuele wijziging van het beleid."

Miriam Gommans-Janssen, beleidsmedewerker team milieu van de gemeente Beesel

de beweegredenen en initiatieven in kaart. "Eenvoudig is de opgave in de hoogbouw niet, erkent hij. "Verscheidene gemeenten zijn in de hoogbouw aan het experimenteren: van toegangscontrole bij ondergrondse containers tot kleine emmers, van afbreekbare zakken tot een systeem met gekleurde zakken. Experimenteren is goed. Hopelijk leidt het tot inspirerende best practices, waar andere gemeenten van kunnen leren. Ik ben ervan overtuigd dat we een systeem vinden." Met de hoogbouwervaringen op zak organiseert Langeveld een aantal bijeenkomsten voor gemeenten. "Tijdens die bijeenkomsten willen we dat gemeenten van elkaar leren."

zonder een gft-nultarief." Zijn hoofdboodschap: maak gft-afval gratis. "Een gft-nultarief werkt. Diftar-gemeenten met een nultarief hebben gemiddeld 64 kilo meer gft per inwoner. Bovendien pakt een nultarief goedkoper uit, omdat het verwerken van restafval duurder is dan van gft." Wat niet werkt, is een verlaagd tarief. "Dat heeft tot nu toe geen meetbaar effect op de hoeveelheden gft en restafval", legt Langeveld uit. Om deze positieve boodschap breed te verkondigen, bracht de Vereniging Afvalbedrijven een factsheet uit (zie kader). De gft-maatregelen overziend, adviseert Langeveld: "Voor gemeenten in minder stedelijke regio's levert het inzamelen met een minicontainer tegen een nultarief goede resultaten op. Bij voorkeur zamelen gemeenten in het voor- en najaar wekelijks in, vanwege het tuinafval." De adviezen werpen hun vruchten af. Een belronde wijst uit dat bijna tachtig procent van de bezochte gemeenten werk maakt van hun gft-beleid. "Ze passen het beleid aan of hebben dat al gedaan. Sommige gemeenten heb ik geadviseerd bij het schrijven van een beleidsnota of -plan. Het merendeel kiest ervoor om een nultarief in te voeren", aldus Langeveld.

HOOGBOUW

Dan de hoogbouw, ook daarin komt beweging. Langeveld merkt dat gemeenten met hoogbouw steeds meer interesse in gft tonen. Hij ging met ze in gesprek, en bracht

Contact

Heeft u vragen over het verbeteren van de gft-inzameling, neem dan contact op met Gijs Langeveld, gft-expert van de Vereniging Afvalbedrijven. Op verzoek stelt hij een advies op en brengt hij gemeenten met elkaar in contact. Van elkaar leren is belangrijk. Het voorkomt dat elke gemeente zelf het gft-wiel gaat uitvinden. Langeveld is te bereiken via het kantoor van de Vereniging Afvalbedrijven in 's Hertogenbosch.

T 073-627 94 44
E langeveld@gft-afval.nl

Over het project 'Gft-inzameling omhoog!' verschijnt een digitale nieuwsbrief. Wilt u de nieuwsbrief ontvangen, mail dan uw e-mailadres aan langeveld@gft-afval.nl

HOOGBOUW in het vizier

Gemeenten krijgen oog voor gft-inzameling op hoogbouwlocaties. Ze ontdekken de waarde en potentie van inzameling bij hoogbouw. De wil is er, maar de vraag is hoe. Diverse gemeenten voeren op het ogenblik onderzoeken en pilots uit.

Lange tijd leek hoogbouw en gft een ongelukkige combinatie. Teveel vervuiling, teveel klachten. Menige stad stopte met de inzameling, of liet de flats links liggen. Het gevolg: des te meer hoogbouw, des te minder gft. Het tij lijkt nu te keren. Gft-inzameling bij hoogbouw bevindt zich op een keerpunt. Aangespoord door hoge VANG-doelen (Van Afval Naar Grondstof) vertonen meerdere steden een hernieuwd enthousiasme voor bronscheiden. En niet alleen voor glas, plastics en papier, maar ook voor gft. In het land vinden meerdere experimenten plaats. In sommige steden met kleine citybins, containers zo groot als een pedaalemmer, in andere met aanrechtbakjes of speciale bakjes met biologisch afbreekbare zakken. De GAD Gooi en Vechtstreek, inzamelaar van huishoudelijk afval in negen Noord-Hollandse gemeenten, voert op het ogenblik een aantal proeven uit met nieuwe manieren van afvalinzameling, waarvan twee in de hoogbouw. "Ons doel van 70 procent gescheiden afvalinzameling in 2019 - we zitten nu op 54,3 procent voor laag- en hoogbouw - halen we niet met het huidige systeem", vertelt Inger van Gelderen, projectcoördinator bij de GAD.

IN DE KEUKEN

In Hilversum-Noord en Weesp plaatst de GAD bij hoogbouwlocaties zes maanden lang containers voor onder meer gft en droge componenten, zoals plastics, drankenkartons en metalen. De animo is er. "In flats wonen veel mensen die milieubewust zijn. Zij vragen ons al jaren: wij willen scheiden, maar hoe? Ze zijn blij dat we nu iets aanbieden." De organisatie bestudeert niet alleen de inzameling, maar ook de situatie in de keuken. "Bij hoogbouw moet scheiden gemakkelijk worden gemaakt. Deelnemers aan ons project 'In de keuken gebeurt het' mogen op onze kosten een prullenbak met meerdere compartimenten uitzoeken. We bieden meerdere opties aan. We vragen hen nadrukkelijk om ideeën." Van Gelderen ziet heil in het gebruik van kleinere plastic zakjes bij gft, die mensen gevuld mee naar buiten kunnen nemen, als ze toch al weggaan. "Dat scheelt een terugweg. Mensen gaan niet op en neer lopen met een bakje, wanneer ze negen hoog wonen."

DORDRECHT

Ook Dordrecht experimenteert in de hoogbouw. "Bij acht portiekflats plaatsen we een mini-milieustraat met containers met toegangscontrole. Voor in de keuken of op het balkon krijgen bewoners een emmer en biologisch afbreekbare zakjes", vertelt Pieter Fokkens, beleidsmedewerker van de gemeente Dordrecht. De proef loopt van vorig jaar september tot komend voorjaar. "De opzet met milieustraatjes voor meerdere fracties laat een goede potentie zien." Niet alleen de hoogbouw kampt met een gebrek aan ruimte, ook de binnenstad. In het oude stadscentrum van Dordrecht met dichte bebouwing loopt een andere proef. Daar verhoogt de gemeente de frequentie van de huis-aan-huisinzameling, door wekelijks de kunststoffen, om de week het papier en twee keer per week het keukenafval op te halen. De eindevaluatie moet nog plaatsvinden, maar Fokkens is positief. "In de hoogbouw en de binnenstad is meer mogelijk dan eerder gedacht. Door de service te verhogen, krijg je meer grondstoffen binnen. Naar aanleiding van bewonersvragen testen we nu ook hoe brengvoorzieningen voor gft het doen in relatie tot het hoogfrequent aan huis ophalen van gft."

GROTE VIER

Zelfs de grote steden, zoals Rotterdam en Utrecht, tonen ambitie. In Rotterdam staan sinds afgelopen voorjaar weer gft-containers aan de straat. "We moeten als grote steden op afvalgebied beter gaan presteren. Omdat burgers er om vragen en omdat met verschillende afvalfracties steeds meer mogelijk is", vertelt Alexandra

Gemeenten zoeken naar kansen in hoogbouw

van Huffelen (D66), wethouder Duurzaamheid, Binnenstad en Buitenruimte van de gemeente Rotterdam. Om veelbelovende scheidingsmethodieken in hoogbouw te onderzoeken, hebben de Grote Vier (G4) - Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht - een hoogbouwonderzoek op stapel staan, samen met de Avalex-gemeenten rond Zoetermeer. "We willen een gezamenlijk representatief onderzoek neerzetten, waar andere gemeenten met hoogbouw van kunnen leren", vertelt Gerhard Schoonvelde, beleidsadviseur van de gemeente Utrecht. Grondig onderzoek is nodig, stelt hij. "Het hoogbouw-vraagstuk is complex."

MENSELIJKE ASPECTEN

Her en der in het land vinden momenteel pilots plaats, maar vaak mist een wetenschappelijke aanpak. Resultaten zijn daardoor moeilijk vergelijkbaar." De G4 vliegt de problematiek breed aan. Ze bekijken niet alleen de inzamelmethoden en de logistiek, maar ook de menselijke aspecten. Gedrag speelt volgens Schoonvelde een sleutelrol. "Zonder de burger lukt het niet. Zij moeten immers hun afval vrijwillig gescheiden aanleveren. We laten ons adviseren door gedragswetenschappers. Verscheidene gedragsvragen staan open. Hoe komen burgers tot beslissingen? Welke overwegingen spelen een rol? Dergelijke gedragsfactoren willen we achterhalen." Het liefst start Schoonvelde spoedig met een aantal pilots. De urgentie wordt volgens hem binnen de G4 gevoeld. "Dat grote steden veel minder gescheiden inzamelen komt vooral door de hoogbouw. In Utrecht bieden we citybins aan en zoeken we per wijk naar kansen om gft apart in te zamelen. Andere steden, zoals Amsterdam, zamelen überhaupt geen gft in. En dat terwijl in bepaalde steden driekwart van de huishoudens in hoogbouw woont. Laten we de hoogbouw links liggen, dan wordt het behalen van ambitieuze inzameldoelen erg lastig."

Recent verscheen het rapport 'Gft-inzameling omhoog: meer inzamelen in hoogbouw'. Het is een verkenning naar de mogelijkheden voor gemeenten om succesvol gft in te zamelen in de hoogbouw. Het rapport is onderdeel van het project 'Gft-inzameling omhoog!' en is te vinden op de website van de Vereniging Afvalbedrijven.

‘Gft-afval speelt een sleutelrol. Pakken we gft-afval als grootste huishoudelijk stroom niet op, dan halen we de afvaldoelen niet.’

Dat stelt Han Noten, voorzitter van de NVRD, de vereniging voor afval- en reinigingsmanagement. Als burgemeester van Dalfsen laat hij zien dat een betere gft-inzameling haalbaar is.

Het thema gft-inzameling leeft in gemeenteland. Om zich heen hoort en merkt Noten dat gemeenten in beweging komen. “Er wordt veel over gesproken. Ik zie waanzinnig veel gebeuren. Een variëteit aan experimenten vindt plaats, afgestemd op de lokale situatie. Zo moet het ook. Elke wijk is anders. Een betere gft-inzameling vraagt maatwerk.” Als drijfveer noemt Noten als eerste kostenbesparing. “Hoe minder restafval, hoe lager de kosten. Zo simpel is het. Wanneer je afval omzet in een

inzameling in 2020 uit het programma Van Afval Naar Grondstof. “Pakken we gft als grootste stroom niet op, dan is deze doelstelling kansloos.”

DALFSEN

Hoge gft-winstcijfers zijn haalbaar, stelt Noten. “We zien dat gemeenten die met nieuwe inzameltechnieken experimenteren goede resultaten boeken.” Dalfsen, waar Noten burgemeester is, geeft het goede voorbeeld. Afgelopen jaar

Han Noten

Gft vraagt om gezamenlijke aanpak

grondstof vertaal je een kostenpost naar een opbrengt. Dat is interessant. Ook duurzaamheid speelt mee. Gemeenten willen niet verspillen en verontreinigen, dat zit bij beleidsmakers in de genen. Bij de gft-inzameling liggen kansen om duurzaamheidsdoelen te combineren met financiële doelen.”

Verbeteren van de gemeentelijke gft-inzameling is cruciaal, stelt Noten. “Doen we dat niet, gooi dan de VANG-brief maar in de prullenbak.” Hij doelt op het doel van 75 procent gescheiden

startte de gemeente met het concept van omgekeerd inzamelen. In de eerste fase kregen huishoudens op verzoek een grotere gft-container. Het gevolg: het restafval daalde met 26 procent, het gft-afval steeg met 103 procent. Noten: “In Hoonhorst, een dorp in onze gemeente, hebben we de tweede fase uitgetest. Het resultaat is fenomenaal. Het dorp behaalt een hergebruikpercentage van 90 procent.” Hoonhorst heeft alles mee, erkent Noten: een dorp met een forse sociale cohesie en een grote bereidheid van

‘In Hoonhorst bereiken we fenomenale gft-resultaten.’

burgers en ondernemers om mee te werken. “In een stedelijke omgeving is het vraagstuk complexer, maar ook daarvoor moeten we alternatieve inzameltechnieken bedenken.”

VARIËTEIT AAN MAATREGELEN

De NVRD zet haar schouders onder de gft-inzameling. Samen met de VNG en het ministerie van Infrastructuur en Milieu stelt Noten het ‘publiek kader’ op, een gezamenlijke agenda voor partijen in het publieke domein. “Samen zijn we het als rijksoverheid, gemeenten en gemeentelijke afvaldiensten eens over het publieke kader voor het afvalbeheer. De publieke partijen gaan samen de

materiaalketens sluiten.” Met drie huishoudelijke stromen wil Noten binnenkort binnen de NVRD aan de slag: matrassen, luiers en gft. “Hier ligt een gezamenlijke opgave”, benadrukt hij. “Gemeenten, VNG, reinigingsdiensten, ministerie en afvalbedrijven: met elkaar gaan we het gft-vraagstuk de komende tijd aanpakken. Het ei van Columbus is niet voorhanden. Ik vraag me ook af of er een pasklare oplossing bestaat. Ik denk dat een variëteit aan maatregelen nodig is, waarbij de ideale mix afhangt van de lokale situatie.”

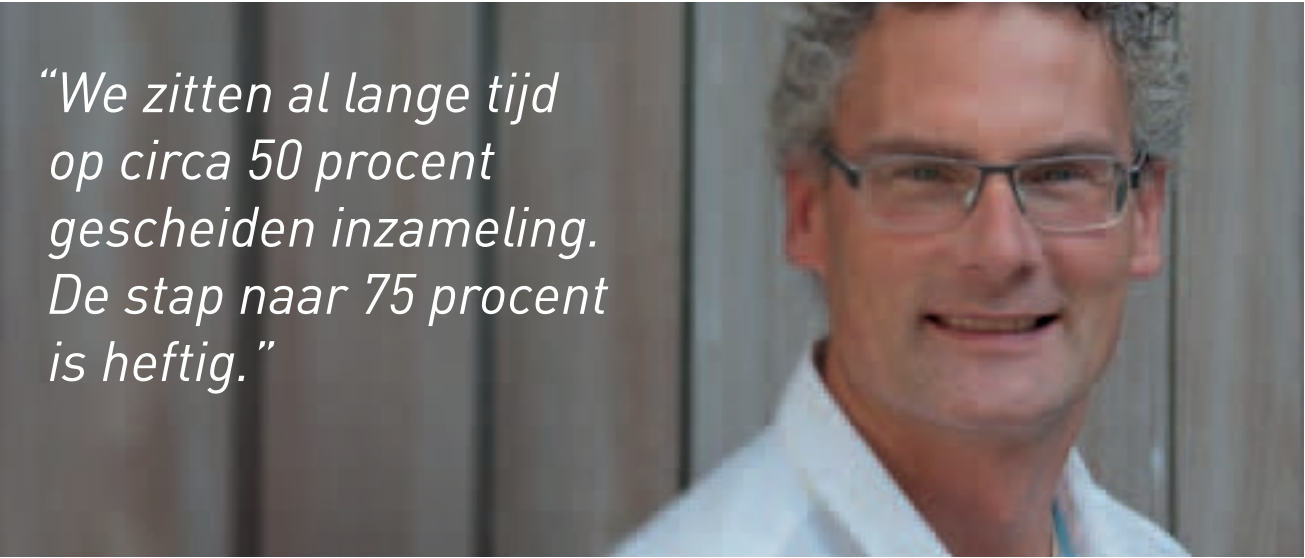

Ondersteunen van gemeenten

VANG-uitvoeringsprogramma huishoudelijk afval

Een uitdagende ambitie: 75 procent scheiding van huishoudelijk afval in 2020 staat in het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) van staatssecretaris Mansveld. Veel gemeenten moeten de komende tijd aan de slag. Ze staan er niet alleen voor. “Om gemeenten en hun uitvoeringsorganisaties te ondersteunen, zetten wij landelijk een breed instrumentarium in”, vertelt Addie Weenk van Rijkswaterstaat.

De helft erbij. Die opgave legt het VANG-programma op voor het scheiden van huishoudelijk afval. Een forse gemeentelijke uitdaging. “We zitten al lange tijd op circa 50 procent gescheiden inzameling. De stap naar 75 procent is heftig”, erkent Weenk van Rijkswaterstaat. De opgave vraagt veel van gemeenten en burgers. “Wij willen hen daarbij helpen. Landelijk starten dit najaar het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, VNG en NVRD met het uitvoeringsprogramma huishoudelijk afval. Dat programma is veel meer dan alleen kennis uitwisselen. We zetten een breed pallet aan instrumenten in.” Afgelopen voorjaar trokken de partijen met een voorstel het land in. Tijdens drie regionale sessies bespraken zij het voorstel met gemeenten en belangenorganisaties.

“We zitten al lange tijd op circa 50 procent gescheiden inzameling. De stap naar 75 procent is heftig.”

De reacties waren positief, laat Weenk weten. “Het thema leeft sterk binnen gemeenten, vooral door publicaties over de nieuwe ambities van het ministerie.” Over de rol van Rijkswaterstaat zegt Weenk: “Als uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Milieu hebben wij een schat aan praktijkervaring. Deze ervaring zetten wij in bij het VANG-programma.”

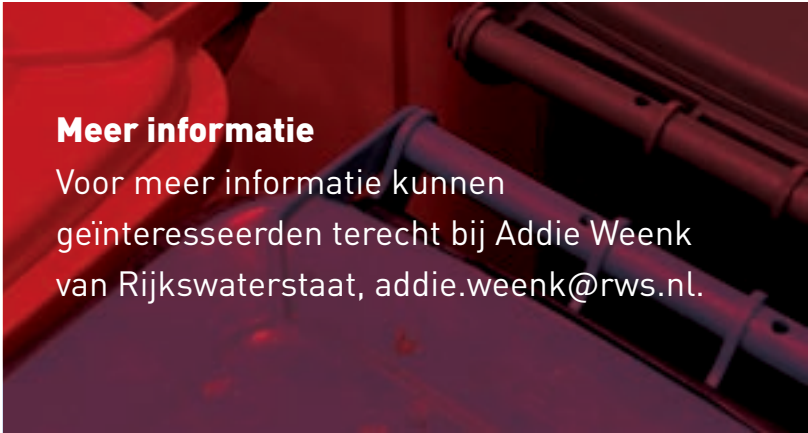
NAMING AND FAMING

Wat kunnen gemeenten verwachten? “We zetten in op twee lijnen: motiveren en ondersteunen. Eerst moeten we bestuurders en beleidsmedewerkers motiveren om te komen tot nieuwe, ambitieuze gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Willen ze, dan gaan we ze helpen bij de realisatie.” Motiveren kan op diverse manieren, stelt Weenk, zoals het informeren over best practices in uitgaven en conferenties, en naming and faming in de media. Koplopers kunnen zich dan positief profileren. Voor achterblijvers is het een stimulans. “Bestuurders zijn daar gevoelig voor, zeker als buurgemeenten beter presteren.” Gewerkt wordt ook aan het opstellen van landelijke doelstellingen en richtlijnen voor restafval per hoogbouwklasse. Voor beleidsmedewerkers ziet Weenk een belangrijke rol weggelegd. “Gemeentelijke beleidsmedewerkers zien wij als sleutelfiguren. Zij kunnen helpen om bestuurders te overtuigen. Uiteindelijk willen we graag dat gemeenten zich publiekelijk committeren aan concrete afspraken, zodat de gemeentelijke opgave voor de komende jaren helder is.”

HULPMIDDELEN

Tijdens de realisatie staan de landelijke partijen gemeenten bij. Van financiële instrumenten tot het aanbieden van deskundigheid: een breed arsenaal hulpmiddelen wordt ingezet. Weenk noemt er enkele: “We verkennen momenteel de inzet van financiële instrumenten, bijvoorbeeld voor onderzoeken

en pilots. Daarnaast stellen we kennis en capaciteit beschikbaar. We gaan faciliteren door het vrijmaken van adviseurs en gespecialiseerde gemeentelijke collega's. Ook willen we specifieke kennis aanbieden via trainingen en seminars.” Voor kleinere gemeenten ziet Weenk heil in intergemeentelijke samenwerking, waardoor de capaciteit en de kennis toeneemt.

Meer informatie

Voor meer informatie kunnen geïnteresseerden terecht bij Addie Weenk van Rijkswaterstaat, addie.weenk@rws.nl.

“Wij gaan dergelijke samenwerkingsverbanden faciliteren.” Op de agenda staat ook een digitale kennisbibliotheek, waar beleidsmedewerkers beschikbare kennis en informatie over scheiden kunnen vinden. “Documenten, handleidingen, lesmateriaal, checklists, beleidsplannen, resultaten van pilots: ze zijn momenteel gebrekkig beschikbaar. Op internet brengen we alle informatie bij elkaar. Op het platform kunnen beleidsmedewerkers ook onderling kennis uitwisselen. Er komt daarnaast een goede helpdesk, waar mensen met vragen terecht kunnen. Dit najaar plaatsen we de activiteiten in de steigers. Dan gaat het VANG-uitvoeringsprogramma huishoudelijk afval direct in 2015 van start.”

Als burgers afval willen scheiden, moeten ze weten hoe.

De **Recyclemanager, een gratis app en website**, vertelt in welke afvalbak het afval hoort en wanneer het wordt opgehaald. Een waslijst organisaties doet mee. Nu alle gemeenten nog.

App vertelt waar en wanneer

Smartphones zijn alom aanwezig. Wie informatie zoekt, grijpt tegenwoordig zonder na te denken in zijn zak, om een telefoon te pakken. Jos Heubers, geestelijk vader van de app, legde de link met afval. Voor zijn afstudeeropdracht *Motivating the Dutch consumer to increase recycling activities* aan de TU Delft bestudeerde hij het scheidingsgedrag van burgers. Scheiden draait om twee zaken, zo concludeerde hij: kennis en gemak. In de berichtgeving was eenduidigheid ver te zoeken, stelde hij vast. “Elke gemeente heeft zijn eigen scheidingsbeleid en gebruikt andere begrippen. En voor stromen als textiel en elektronica moeten mensen weer bij andere inzamelorganisaties zijn. Voor iemand die echt wil scheiden, is het een hele toer om alle informatie bij elkaar te zoeken.”

RECYCLEMANAGER

Eén loket moest er komen, bedacht Heubers, en het liefst altijd onder handbereik, dus als app. Twee jaar lang bracht hij de partijen bij elkaar. Dat lukte, mede dankzij een financiële bijdrage van de Vereniging Producentenverantwoordelijkheid Nederland (VPN). Zijn werk mondde uit in de Recyclemanager, een unieke samenwerking van ge-

meenten en veertien organisaties die verantwoordelijk zijn voor de inzameling en verwerking van afval. Ook de Vereniging Afvalbedrijven doet mee. Heubers: “De uitdaging is nu om echt alle gemeenten mee te krijgen. Gemeenten weten waar de groen-, glas-, papier- en plasticbakken staan, en hoe de afvalkalender in elkaar steekt. Meedoen is gratis. Ze kunnen zich aanmelden bij Milieu Centraal.” “Verschillende gemeenten doen al mee, zoals Utrecht, Uithoorn en Zandvoort”, laat Linda Nijenhuis van Milieu Centraal weten. Ze roept andere gemeenten op om deel te nemen. “Er is behoefte aan bij burgers en gemeenten. We maken het eenvoudig voor gemeenten om hun data in te voeren. Ze kunnen ook een toolkit aanvragen, met teksten en beeldmateriaal om burgers attent te maken op de app.”

DOWNLOADEN

Heeft u als gemeente vragen of wilt u meer weten, mail dan naar gemeenten@recyclemanager.nl. De Recyclemanager is gratis te downloaden in de Apple Appstore en de Google Playstore. Of kijk op www.recyclemanager.nl.

NAARDEN VESTING ondanks weinig ruimte, toch gescheiden inzameling

In de Vesting van Naarden is het dringen geblazen. De straten zijn nauw, de huizen, keukens en tuinen klein. Het aanbieden van het huishoudelijk afval gaat hier nog met de vuilniszak op straat. De GAD Gooi en Vechtstreek ging recent de uitdaging aan om de afvalscheiding te verbeteren. Juni vorig jaar startte een proef, waarbij huishoudens zes verschillende soorten afval konden wegbrengen naar

één locatie. Daar stond ook een gft-container. Projectcoördinator Inger van Gelderen: “De resultaten zijn goed en de deelnemers erg enthousiast om hun afval te scheiden. Veel mensen zeggen dat ze door de proef beter zijn gaan scheiden en dat er minder zwerfafval op straat ligt. Naast de circa zeventig door ons geselecteerde huishoudens boden veel inwoners zich spontaan aan. Men ziet de

voordelen van het zelf wegbrengen.” De GAD handhaaft de proefopstelling van de containers. Van Gelderen wil een extra slag slaan. Uit analyses van het restafval blijkt immers dat er nog teveel grondstoffen, zoals gft, in het restafval zitten. “Met de inwoners bekijken we nu hoe het afval in de keuken nog beter gescheiden kan worden. De keuken is namelijk dé plek waar afval ontstaat.”

Gemeenten, die hun gft-inzameling willen verbeteren, moeten meer op de stoel van burgers gaan zitten. Het gedrag van burgers bepaalt immers of gft in de groenbak belandt. Maar wat houdt de burger bezig, bewust en onbewust?

DOOR DE BRIL VAN BURGERS

Hoe krijg je burgers zover dat ze hun gft-afval gaan scheiden? Door beter na te denken over hun gedrag, zegt Marjolein Demmers van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli). In het recent verschenen advies Doen en Laten, waarvoor ze voorzitter was van de Rli-commissie, pleit ze ervoor dat overheden meer rekening houden met hoe mensen zich gedragen. “Met mensenkennis valt veel te bereiken. Bij het formuleren van beleid denken beleidsmakers vaak voor burgers. Ze doen aannames en gaan uit van rationeel gedrag. Als je burgers maar informeert en belooft met financiële prikkels, dan vertonen ze het gewenste gedrag.” De praktijk blijkt vele malen complexer. “Mensen zijn maar deels rationele wezens. Bij de meeste handelingen staan we niet stil. We zijn ons

er niet van bewust. Overheden moeten daarom breder kijken, en meer out-of-the-box-denken.”

MAATWERK

Demmers somt een waslijst factoren op die bepalen of burgers hun gft-afval scheiden. Dat kunnen de omstandigheden zijn, zoals: biedt een keuken voldoende ruimte? Of moeten burgers verlopen met hun zak? Maar dat kunnen ook bekwaaamheden zijn: Hebben mensen wel de kennis en vaardigheden in huis? Weten mensen waarom scheiden belangrijk is? Daarnaast spelen motieven een rol, stelt Demmers. “Zijn burgers wel voldoende gemotiveerd om hun gedrag te veranderen?” vraagt ze zich af. Het Rli-advies, dat gft-afval behandelt als casus,

stelt vooral veel vragen. Vele klinken logisch, zoals: wat is het beleidsprobleem? “Toch wijst de praktijk uit dat vragen als deze vaak onbeantwoord blijven”, stelt Demmers. Pasklare antwoorden die opgaan voor heel Nederland heeft ze niet voorhanden. Die zijn er volgens haar ook niet. “Gft vraagt om maatwerk. Elke groep burgers en elke locatie is anders. Daarom moeten gemeenten de plaatselijke situatie eerst goed doorgronden, voordat ze beleid gaan formuleren. Doen ze dat niet, dan lopen ze de kans dat het ingevoerde beleid niet effectief is.” Deze werkwijze past volgens Demmers in de participatiesamenleving, een kreet die door de troonrede van koning Willem-Alexander in zwang raakte. “Niet van bovenaf opleggen wat burgers moeten doen, maar meedenken en verdiepen in de beweegredenen van burgers”, zo stelt Demmers.

FEEDBACK

Wat bijvoorbeeld werkt is feedback. Burgers gaan meer afval scheiden wanneer ze een terugkoppeling krijgen op hun scheidingsinspanningen. “Laat mensen weten hoeveel gft-afval gescheiden wordt in hun wijk en welke producten ervan gemaakt worden”, adviseert Demmers. Deze vorm van directe feedback motiveert door te refereren aan een sociale norm of sociale vergelijking dat velen afval scheiden. Deze factor wordt volgens Bert Pol, gedragsdeskundige en emeritus lector overheidscommunicatie, door velen onderschat. “Mensen voegen zich graag naar de sociale norm. We willen graag bij de groep horen.” Pol deed er onderzoek naar. In acht gemeenten, waaronder Rotterdam, Leeuwarden en Zoetermeer, plaatst hij bij afvalcontainers in de hoogbouw een bord met de tekst: ‘Vrijwel alle bewoners uit uw buurt plaatst geen afval naast de containers.’ “We wezen burgers erop dat anderen wél het goede gedrag vertonen. Het resultaat: dertig procent minder bijplaatsingen. In Rotterdam zijn ze langs de deuren gegaan. Mensen die aangaven dat ze een schone buurt belangrijk vinden, kregen een sticker op de deur. Publiek commitment helpt om afvaldoelen te realiseren. Een bord ‘66 procent van uw buurtgenoten houdt hun gft apart’ heeft zeer waarschijnlijk een positief effect op het scheiden van afval.”

MISVERSTANDEN

Belonen, informeren, straffen, feedback geven, het onbewuste prikkelen: Pol somt een breed scala aan manieren op om burgers aan te zetten tot gewenst gedrag. “Met een optimale mix boek je de meeste winst. Alleen straffen wekt wrevel op, alleen belonen werkt ook niet. Stel

Gemeenten: houd rekening met gedrag burgers

een breed interventiepakket op, waarbij gedragsbeïnvloeding centraal staat.” Wat de gft-inzameling in de weg staat, zijn hardnekkige misverstanden. Pol: “Zolang er twijfel bestaat of scheiden nuttig is, omdat mensen menen dat alles toch op één hoop belandt, moeten gemeenten blijven informeren. Een onderbuikgevoel kan lang doorzeuren.” Pol ziet als probleem dat gemeenten zich vooral richten op hoogopgeleiden, die al weten dat scheiden zinvol is. “In Nederland leven anderhalf miljoen laaggeletterden, die nauwelijks worden geïnformeerd, ook niet via sociale media. Communicatiecampagnes van overheden zijn vaak weinig effectief om deze groep te bereiken. Posters, advertenties in wijkbladen, gemeentegidsen: allemaal informatiebronnen waarmee je hoogopgeleiden bereikt. Het effect van alleen een postercampagne is marginaal.” Probatie methode om andere doelgroepen te bereiken is volgens Pol de sociale netwerkbenadering, waarbij eerst het sociale netwerk in kaart wordt gebracht. “Denk aan de kerk, de voetbalvereniging en het buurthuis. Daarvan betrek je een paar mensen bij de communicatie. Onderzoek wijst uit dat de boodschap dan wél aankomt bij de doelgroep.” Ook andere struikelblokken kunnen evident zijn, meent Pol, zoals de afstand naar de groencontainer. “Kennis, faciliteiten en motivatie: wordt aan één van deze factoren niet voldaan, dan blijft de gft-inzameling ondermaats. Waar we naartoe willen is een automatisme. Scheiden van gft moet, net als glas en papier, een vanzelfsprekendheid worden.”

GEDRAGSTOETS

Om rekening te houden met het gedrag van burgers ontwikkelde de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur de GedragsToets. De toets werkt als een kaartspel. “Door met elkaar het spel te spelen, krijgen beleidsmakers op een systematische manier inzicht in welke gedragsbepalende factoren een rol spelen bij het gedrag van mensen. Op basis van die inzichten kan beleid geformuleerd worden dat daar op aanhaakt”, vertelt Marjolein Demmers. Verschillende ministeries, zoals die van Infrastructuur en Milieu, en Financiën, zijn met de toets aan de slag gegaan. In werksessies hebben beleidsmakers concrete beleidscases uitgewerkt. “Op basis van feedback brengen we een verbeterde versie uit. Die versie is op te vragen bij het secretariaat van de Rli”, vertelt Demmers. Het advies ‘Doen en laten, effectiever milieubeleid door mensenkennis’ van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur is beschikbaar via de website www.rli.nl.

Zeeuwse gft-bewustwordingscampagne

MISVERSTANDEN

Informeren helpt. Waarom, waar, hoe, wanneer. Weten burgers op deze vragen de gft-antwoorden, dan bereiken gemeenten betere gft-resultaten. Afgelopen voorjaar voerden vier Zeeuwse gemeenten een gft-campagne uit. Terneuzen was er één van. Doel: de gft-inzameling op een hoger peil krijgen.

In Terneuzen bleven na de gemeenteraadsverkiezingen, de houten verkiezingsborden nog even staan. De politieke posters werden beplakt met grote knalgroene posters, met teksten als 'Gft geef je met de groene bak mee!'. "Met de bewustwordingscampagne wilden we de gft-inzameling een impuls geven", vertelt Paul Marinissen, hoofd van de afdeling Realisatie en Beheer van de gemeente Terneuzen. Naast de verkiezingsborden kwamen de afbeeldingen terecht opabri's in bushaltes, de zijkanten van vuilniswagens en de gemeentelijke website. Meer gft ophalen is nodig, stelt Marinissen. "We constateerden dat 35 procent van ons restafval bestaat uit gft. Dat vonden we een probleem, ook financieel. Verwerken en restafval kost ons meer dan het verwerken van gft." Twee boodschappen wilde Marinissen met de campagne overbrengen: enerzijds dat van gft goede producten worden gemaakt, anderzijds dat scheiden goed is voor de portemonnee. "Burgers zien het scheiden uiteindelijk terug in de hoogte van de afvalstoffenheffing." Onderdeel van de gft-campagne was het gratis aan huis ophalen van groenafval. De respons was groot. Marinissen: "Huishoudens mochten tevens hun kleine groencontainer van 140 liter gratis omwisselen voor een grote container van 240 liter. Honderden mensen hebben gereageerd."

KRITISCHE REACTIES

De gft-campagne kreeg volop aandacht in de media. Kranten, websites, huis-aan-huis-bladen: overal verschenen berichten. Op de website van de Provinciale Zeeuwse Courant (PZC) viel het Marinissen op, hoeveel lezers reageerden. Onder het artikel 'Zeeuwen gooien steeds meer gft-afval in de verkeerde container' stond een lange lijst reacties, waarvan het merendeel kritisch; over de hoge afvalkosten en de smerige lucht. Het wordt uiteindelijk toch op één grote hoop gegooid, stelde één van de reageerders. Een andere vroeg zich af: "Waarom zou je afval scheiden?" Marinissen vindt de negatieve toonzetting zorgelijk. "Veel mensen blijken niet op de hoogte van wat er met hun afval gebeurt. Die geloven niet dat van gft compost wordt gemaakt. Op de site, onder het artikel, heb ik op een aantal opmerkingen gereageerd." "Mensen wat een onzin. Ons gft-afval gaat echt niet naar de stort. Ik nodig u van harte uit een keer te komen kijken", schreef hij onder één van de reacties. Informeren is vereist, concludeert Marinissen. Hij wil de misverstanden uit de wereld helpen. Om te bewijzen dat gft-afval daadwerkelijk dient als grondstof, organiseerde hij een busexcursie naar de compostering. "Iedereen was welkom, maar we hebben de trip afgeblazen vanwege de lage opkomst. We maken nu een youtube-filmpje voor op onze website. Zodat iedereen met eigen ogen kan zien wat met hun gft-afval gebeurt."

uit de wereld helpen

KANT-EN-KLARE GFT-PROMOTIETEKSTEN

Op de website van de Vereniging Afvalbedrijven staan kant-en-klare teksten die gemeenten kunnen gebruiken bij de communicatie over het gescheiden inzamelen en verwerken van gft-afval. Het zijn teksten voor de afvalkalender, huis-aan-huisblad, vakblad, website en brochure. De teksten zijn te vinden op www.verenigingafvalbedrijven.nl.

Almere: creatief met gft

Wie in Almere rondkijkt, kan op diverse plekken deze groengekleurde verschijning aantreffen. Zijn naam: de gft-boei. "De gft-boei staat op onze grondstofeilanden. Hij wordt goed gebruikt. Het spreekt de mensen aan", vertelt Bianca van de Vusse, beleidsadviseur van de gemeente Almere. De grondstofeilanden zijn nieuw. Ze staan op plekken waar bewoners aangaven dat in en bij huis de ruimte ontbreekt voor twee of drie minicontainers. "Omdat

mensen nu met hun afval een afstand moeten overbruggen, vreesden we voor lagere scheidingsresultaten. Dat blijkt gelukkig niet het geval. De eilanden blijven bovendien netjes." De kleine inworpopening van de gft-boei pakt gunstig uit. "Door de kleine opening kunnen mensen er geen grote zakken met restafval in gooien. Voor gft wijzen wij de inwoners er op dat zij gebruik mogen maken van kleine doorzichtige pedaalemmerzakjes. Dit voorkomt

stankoverlast in huis." Van de Vusse hoopt dat de grondstofeilanden met de gft-boeien soelaas bieden bij hoogbouw. Eerst wacht ze de resultaten af van het uitgebreide scheidingsonderzoek dat ze onder de inwoners van Almere laat uitvoeren. "In 2020 wil Almere een stad zonder afval zijn. Dat wil zeggen: jaarlijks maximaal 50 kilo restafval per persoon. Nu zitten we op bijna 200 kilo per jaar, dus we moeten een forse slag slaan."